

ОБЩИНА ТУНДЖА

гр. Ямбол, 8600, пл. "Освобождение" 1

тел. 046 661565 факс: 046 661575

e-mail: contact@tundja.net, contact@tundzha.net web site: <https://tundzha.bg>

СТРАТЕГИЯ
ЗА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ
НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ В ОБЩИНА „ТУНДЖА“
(2023-2024 г.)

I. Въведение

1. Нормативни основания за разработване на стратегията.

Стратегията за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община „Тунджа“ (2023-2024 г.) е разработена в изпълнение на чл.197, ал.1 от Закона за предучилищното и училищното образование въз основа на Анализ на потребностите за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в Община „Тунджа“, приет с Решение №1008 от Протокол №50 от 30.01.2023 г. на Общинския съвет „Тунджа“.

Стратегията е в съответствие с нормативните и стратегически документи, които дават насоките за осъществяване на приоритетни политики в областта на приобщаващото образование и личностното развитие на децата и учениците:

- Закон за предучилищното и училищно образование;
- Закон за закрила на детето;
- Закон за младежта;
- Закон за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните;
- Закон за физическото възпитание и спорта;
- Закон за професионалното образование и обучение;
- Наредба за приобщаващото образование;
- Наредба за условията и реда за осъществяване на закрила на деца с изявени дарби;
- Наредба за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование;
- Наредба за усвояване на българския книжовен език;
- Наредба за финансиране на институциите в системата на предучилищното и училищното образование;
- Наредба №10 от 01.09.2016 г. за организация на дейностите в училищното образование;
- Наредба №8 от 2016 г. за информацията и документите за системата на предучилищното и училищното образование;
- Наредба №5 от 2016 г. за предучилищното образование;
- Наредба №24 от 10 септември 2020 г. за физическата среда и информационното и библиотечното осигуряване на детските градини, училищата и центрове за подкрепа за личностно развитие;
- Наредба № 3 от 6 април 2017 г. за условията и реда за приемане и обучение на лицата, търсеци или получили международна закрила;
- Наредба №11 от 01.09.2016 г. за оценяване на резултатите от обучението на учениците;
- Национална стратегия за младежта;
- Национална стратегия за хората с уврежданиям
- Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване
- Национална стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността;
- Националната стратегия за учене през целия живот;
- Национална стратегия за развитие на физическото възпитание и спорта в Р България;
- Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Р България;
- Национална стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021 - 2030);
- План за интегрирано развитие на Община „Тунджа“ за периода 2021-2027 г.

- Постановление на МС № 100 от 08.06.2018 г. за създаване и функциониране на Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст (изм. и доп. – ДВ. бр. 82 от 2019 г.) и др.

Законът за предучилищното и училищното образование (ЗПУО) определя приобщаващото образование като неизменна част от правото на образование и като ключова политика за преодоляване на социалната и образователна изолация.

Приобщаващото образование е процес на осъзнаване, приемане и подкрепа на индивидуалността на всяко дете или ученик и на разнообразието от потребности на всички деца и ученици чрез активиране и включване на ресурси, насочени към премахване на пречките пред ученето и научаването и към създаване на възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността.

Стратегията продължава и надгражда постигнатото със стратегията за периода 2021 – 2022 година и има за цел да създаде устойчив и ефективен модел на общинската политика за приобщаващо образование и подкрепа за личностното развитие на децата и учениците, в съответствие с индивидуалните им образователни потребности, които са многообразни и динамични.

В Стратегията са регламентирани обществените отношения, свързани с процесите на приобщаващото образование, както и дейностите на всички институции в системата на предучилищното и училищното образование на територията на община „Тунджа“ за предоставяне на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците.

Стратегията е разработена на базата на Анализ на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община „Тунджа“.

В Анализа е описано текущото състояние, изведени са предизвикателствата във връзка с предоставянето на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците, отчетени са специфичните потребности на конкретни целеви групи за подкрепа, тенденциите и перспективите в развитието на дейностите на територията на община „Тунджа“, както и възможностите и ресурсите за планиране и осъществяване на адекватни мерки за обща и допълнителна подкрепа през новия стратегически период 2023-2024 г.

2.Работна група.

Със Заповед № РД-07-1936 от 30.12.2022 г. на кмета на община „Тунджа“ е сформирана общинска работна група за изготвяне на Стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община „Тунджа“ (2023-2024). В състава на работната група участват заместник-кмет на общината, директор на дирекция „Хуманитарни дейности“, директори на общински детски градини и училища, директорът на Център за подкрепа за личностно развитие - Общински център за изкуство и извънучилищна дейност „Тунджа“, с. Кабиле, секретарят на Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни, ръководители на социални услуги, експерти от общинска администрация.

3. Нормативна рамка.

Съгласно чл.176 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО) и чл.4 от Наредбата за приобщаващото образование на децата и учениците в системата на предучилищното и училищното образование се предоставя **обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие**, която осигурява подходяща физическа, психологическа и социална среда за развитие на способностите и уменията им. Прилага се в съответствие с индивидуалните им образователни потребности - там където са - в детските градини, в училищата и в центровете за

подкрепа за личностно развитие, както и при индивидуална форма на обучение - в домашни или в болнични условия.

За реализирането на подкрепата за личностно развитие в детските градини и училищата се осигуряват необходимите специалисти: психолог или педагогически съветник, логопед, социален работник, ресурсен учител, рехабилитатор на слуха и говора, учител на ученици с нарушено зрение и други, както и кинезитерапевти и/или рехабилитатори, арттерапевти и други специалисти според потребностите на децата и учениците.

Подкрепата за личностно развитие се организира и осигурява в съответствие с областната и общинската стратегии за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците.

3.1.Обща подкрепа за личностно развитие

Съгласно чл.178, ал.1 от Закона за предучилищното и училищното образование и разпоредбите на Наредба за приобщаващото образование общата подкрепа за личностно развитие включва следните компоненти:

1.Екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти.

Осигурява се от детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие. Включва:

- обсъждане на информация и проблеми, обмяна на добри практики за подобряване на работата на учителите с децата в групата или в класа;
- провеждане на регулярни срещи за преглед и обсъждане на информацията за обучението и развитието на дете или ученик и определяне на конкретни дейности, насочени към превенция на насилието и преодоляване на проблемно поведение или превенция на обучителните затруднения.

2. Допълнително обучение по учебни предмети.

Осигурява се само от училищата и е насочено към:

- ученици със системни пропуски по даден учебен предмет;
- ученици, които са напреднали по учебен предмет/предмети;
- ученици, за които се препоръчва допълнително обучение.

3. Допълнителни модули за деца, които не владеят български език.

Осигуряват се от детските градини за деца, за които българският език не е майчин, или които не владеят добре български език.

4. Допълнителни консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове.

Консултациите по учебни предмети се осигуряват от училищата за всички ученици. Провеждат се извън редовните учебни часове от учителите по предмети ежеседмично през учебната година по график, утвърден от директора на образователната институция.

5. Консултации по учебни предмети.

Осигуряват се от училищата на ученици с цел превенция на обучителните затруднения.

6. Кариерно ориентиране на учениците.

Осигурява се от училищата и от центрове за подкрепа за личностно развитие. Включва взаимно допълващи се дейности за информиране, диагностика, консултиране, посредничество и проследяване с оглед подпомагане на учениците в техния самостоятелен и осъзнат избор на образование и/ или професия и осъществяване на връзка между училището и пазара на труда.

7. Занимания по интереси.

Осигуряват се от училищата, детските градини и центровете за подкрепа за личностно развитие (ЦПЛР). Организирано се за развитие на способностите и компетентностите на децата и учениците, за изява на дарбите им в областта на

науките, технологиите, изкуствата, спорта, глобалното, гражданското и здравното образование, както и за придобиване на умения за лидерство.

8. Библиотечно-информационно обслужване.

Осигурява се от училищата чрез училищна библиотека и/или чрез училищни информационни центрове чрез свободен достъп до информация на учениците от различни документални източници в библиотечния фонд и в глобалната мрежа с цел изграждане на навици за четене и компетентности за търсене и ползване на информация.

9. Грижа за здравето.

Осигурява се от детските градини и училищата чрез създаване на условия и достъп до медицинско обслужване и чрез програми за здравно образование и здравословен начин на живот, първа долекарска помощ и др.

Родителите са длъжни да предоставят информация за здравословното състояние на детето или ученика, за проведени медицински изследвания и консултации и да осъществяват взаимодействие с медицинския специалист в здравния кабинет в детската градина или в училището.

10. Осигуряване на общежитие.

Осигурява се от училища и/или от центрове за подкрепа за личностно развитие. Включва: настаняване на ученици за живеене и ноцуване; осигуряване на условия за организиране и провеждане на самоподготовка на учениците; провеждане на консултации по учебни предмети и индивидуална работа; организиране и провеждане на занимания по интереси; работа с родители.

11. Поощряване с морални и материални награди.

Децата и учениците се поощряват с морални и с материални награди за високи постижения в образователната дейност, в заниманията по интереси и за приноса им към развитието на училищната общност, а именно:

- за постигнати отлични успехи в учебната дейност, класиране на призови места при реализиране на изследователски проекти или проекти за иновации в образованието;

- за класиране на призови места и значими постижения в общински, областни, регионални, национални и международни състезания, олимпиади, конкурси, фестивали и събития за изява на способностите в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта;

- за прояви на гражданска доблест, участие в доброволчески и благотворителни инициативи, за участие в дейности и прояви за приобщаване на децата и учениците към национално значими идеали и ценности.

Наградите за децата и учениците се учредяват, както следва:

- министърът на образованието и науката може да учредява национални награди;
- началникът на регионалното управление на образованието може да учредява регионални награди;

- кметът на общината със заповед може да учредява общински награди

От 2009 г. в Община „Тунджа“ са приети и се прилагат Правила за условията и реда за отпускане на стипендии и еднократно финансово стимулиране на ученици, студенти и младежи от Община „Тунджа. Средствата се набират от благотворителни и дарителски кампании, основно от Коледния благотворителен бал.

- директорът на образователната институция, след решение на педагогическия съвет, със заповед може да учредява награди за децата и учениците, определени с правилника за дейността на съответната институция.

12. Дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение.

Общинските детски градини, училища и центрове за подкрепа за личностно развитие осъществяват дейности по превенция на тормоза и насилието, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение.

Видовете и съдържанието на дейностите по превенция на тормоза и насилието са подчинени на общата училищна политика, разработват се самостоятелно от училищната общност и може да включват:

- изготвяне съвместно с учениците на правила за поведението им в паралелката;
- разглеждане на теми от глобалното, гражданското, здравното и интеркултурното образование в часа на класа, в заниманията по интереси и във факултативните часове;
- партньорство с родителите;
- дейности за развитие на компетентностите на всички членове на училищната общност.

Видовете и съдържанието на дейностите по мотивация и преодоляване на проблемното поведение се определят от детската градина и от училището и може да включват:

- обсъждане между ученика и класния ръководител с цел изясняване на възникнал проблем и получаване на подкрепа за разрешаването му;
- използване на посредник при разрешаване на конфликт в училище;
- консултиране на детето или ученика с психолог или с педагогически съветник;
- създаване на условия за включване на ученика в група за повишаване на социалните умения за общуване и решаване на конфликти;
- насочване на детето и ученика към занимания, съобразени с неговите потребности;
- индивидуална подкрепа за ученика от личност, която той уважава (наставничество);
- участие на ученика в дейности в полза на паралелката или училището;
- други дейности, определени с правилника за дейността на институцията.

13. Ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения.

Ранното оценяване на потребностите от подкрепа за личностно развитие се извършва в детските градини и обхваща децата на възраст от 3 години до 3 години и 6 месеца при постъпването им в детска градина. Провежда се индивидуално за всяко дете с писмено съгласие на родителя след информирането му за начина на провеждане. Извършва се чрез скрининг - тест за определяне на риск от възникване на обучителни затруднения.

На децата в задължителна предучилищна възраст (4, 5 и 6 години в подготвителни групи в детските градини и на децата на възраст 5 и 6 години в подготвителните групи в училищата), на които не е извършено ранно оценяване на 3 години – 3 години и 6 месеца, се извършва оценка на риска от обучителни затруднения.

Ранното оценяване определя необходимостта от допълнителни модули за деца, невладеещи български език, както и осигуряване на допълнителна подкрепа при наличие на рискови фактори в средата, хронични заболявания, затруднения и нарушения в развитието, както при наличие на изявиени силни страни в областта на изкуствата и спорта.

В училищата се осъществява превенция на обучителните затруднения, която се изразява във включване на отделни ученици в дейности, като:

- допълнително обучение по учебни предмети, с акцент върху обучението по български език, включително оgramотяване на ученици, за които българският език не е майчин;
- консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове;
- логопедична работа.

14. Логопедична работа.

Осигурява се от детските градини, училищата и от центрове за подкрепа за личностно развитие. Осъществява се от специалисти логопеди и включва:

- превенция на комуникативните нарушения и на обучителните трудности;
- диагностика на комуникативните нарушения;
- корекционно-терапевтична дейност при установени индикации за комуникативни нарушения.
- консултативна дейност с учители и родители на деца и ученици с комуникативни нарушения;

3.2. Допълнителна подкрепа за личностно развитие

Съгласно чл.187, ал.1 от ЗПУО и Наредбата за приобщаващото образование, допълнителната подкрепа за личностно развитие включва:

1. Работа с дете и ученик по конкретен случай;
2. Психосоциална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна рехабилитация, рехабилитация на комуникативните нарушения, рехабилитация при физически увреждания;
3. Осигуряване на достъпна архитектурна, обща и специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти;
4. Предоставяне на обучение по специалните учебни предмети за учениците със сензорни увреждания;
5. Ресурсно подпомагане.

Допълнителната подкрепа за личностно развитие се предоставя на следните деца и ученици:

- **Деца и ученици със специални образователни потребности.**

Съгласно §1, т.33 от Допълнителни разпоредби на Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО) „Специални образователни потребности“ на дете и ученик са образователните потребности, които може да възникнат при сензорни увреждания, физически увреждания, множество увреждания, интелектуални затруднения, езиково-говорни нарушения, специфични нарушения на способността за учене, разстройства от аутистичния спектър, емоционални и поведенчески разстройства.

- **Деца и ученици в риск.**

Съгласно §1, т. 6 от Допълнителни разпоредби на ЗПУО „Дете или ученик в риск“ е дете или ученик:

- а) без родителска грижа или чиито родители са починали, неизвестни, лишени са от родителски права или родителските им права са ограничени;
- б) жертва на злоупотреба, насилие, експлоатация или всякакво друго нехуманно или унижително отношение или наказание в или извън семейството му;
- в) в опасност от увреждане на неговото физическо, психическо, морално, интелектуално и социално развитие.

- **Деца и ученици с изявени дарби.**

Съгласно §1, т.7 от Допълнителни разпоредби на ЗПУО „Дете или ученик с изявени дарби“ е дете или ученик с трайни способности и постижения в областта на науката, изкуството или спорта, надвишаващи постиженията на неговите връстници.

- **Деца и ученици с хронични заболявания.**

Съгласно §1, т.35 от Допълнителни разпоредби на ЗПУО „Ученик с хронични заболявания“ е ученик със среднотежки, компенсирани и реконвалесцентни форми на съответното хронично заболяване.

Допълнителната подкрепа се предоставя въз основа на оценка на индивидуалните потребности, която се извършва от екип за подкрепа за личностно развитие в детската градина или училището. Екипът се създава със заповед на директора за определено дете/ученик и включва учители, психолог/педагогически съветник и логопед. Могат да се включат и други специалисти, както и представители на органите за закрила на детето и на органите за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните.

Екипът изпълнява функции в съответствие с чл.189 от Закона за предучилищното и училищното образование и Наредбата за приобщаващото образование.

Това изисква:

- повишаване капацитета на учителите по отношение на работата с деца и ученици от посочените категории;
- осигуряване на необходимите специалисти за работа с тях в зависимост от потребностите им;
- създаване на механизъм за включване на представители от други институции с отношение към образованието /ДСП, Община, МВР, ЦПЛР и др./

Общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие се предоставят на децата и учениците по ред и условия, определени с Наредбата за приобщаващото образование.

За организиране и координиране на процеса на осигуряване на общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в детската градина и училището в началото на всяка учебна година със заповед на директора се определя координатор, който координира работата на екипите за подкрепа за личностно развитие, както и дейностите с педагогическите специалисти и с родителите. Координаторът на ниво образователна институция изпълнява функции в съответствие с чл.7 от Наредбата за приобщаващото образование.

4. Методология

4.1. Цели и обхват.

Анализът на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община „Тунджа“ отчита постиженията и слабостите в периода 2021-2022 година, поставя вниманието върху нуждите от подкрепа, разглеждани в общия контекст на демографската ситуация, социалните и икономическите проблеми, общинските политики, насочени към премахване и/или ограничаване на пречките пред ученето и научаването и към създаване на възможности за развитие и участие на децата и учениците в живота на общността.

Основната цел е:

- да се изведат приоритетните потребности при определяне нуждите от подкрепа за личностното развитие на децата и учениците в детските градини и училищата на територията на община „Тунджа“;
- да се планира и осигурява обща и допълнителна подкрепа в съответствие с индивидуалните потребности на всяко дете и всеки ученик.

В обхвата на анализа са включени всички институции в системата на предучилищното и училищното образование на територията на община „Тунджа“, както и институции, осигуряващи услуги, свързани с обучение, възпитание и социализация на деца и ученици (ДГ, училища, ЦПЛР, специализирани обслужващи

звена, социални центрове за предоставяне на социални услуги и услуги от резидентен тип).

4.2. Методи за проучване и анализ.

В процеса на изготвяне на анализа са използвани следните методи:

- събиране, систематизиране и обобщаване на статистически данни, събирани текущо и целево от институции на общинско и областно ниво;
- анкетно проучване на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в общински детски градини и училища;
- работни срещи между представители на общинската администрация, директори на образователни институции, МКБППМН, РУО, ДСП, РЗИ, представители на консултативни съвети на общинско ниво, социални партньори, кметове и кметски наместници, представители на местни обществени организации, социални услуги и читалища, други заинтересовани страни - родители, ромски образователни сътрудници/медиатори, здравни медиатори и др.

Въз основа на предоставената информация са изведени проблемите, свързани с приобщаващото образование, идентифицирани са потребностите на конкретните групи деца и ученици, тенденциите в развитието на дейностите за подкрепа на личностното развитие на територията на общината и възможностите за осъществяване на планираните действия.

II. Анализ и оценка на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците от община „Тунджа“.

5. Състояние и предизвикателства.

5.1. Демографска характеристика и тенденции.

Демографското състояние на територията на община Тунджа не се отличава съществено от посоката и динамиката на демографските процеси в национален мащаб. Населението по данни на НСИ към 31.12.2021 г. е 22 409, в т. ч. 11 243 жени и 11 166 мъже. Негативните демографски процеси в общината са сходни с тези в областта, в Югоизточен район като цяло и в малките населени места в страната. Част от 44 – те населени места в общината са с положителен естествен прираст, а други – с отрицателен. Четири населени места са с население под 100 души - Асеново, Видинци, Драма, Дряново, а към същия период - седем са с население 1 000 и повече души по постоянен адрес - Безмер, Бояджик, Веселиново, Завой, Кукорево, Роза и Тенево. Запазва се тенденцията за намаляване и застаряване на населението. Положителен естествен прираст има при ромското население на общината, което се регистрира в населени места като селата Завой, Веселиново, Кукорево и Хаджидимитрово.

Данни/информация за демографското развитие в община „Тунджа“ за последните 5 години						
		2022	2021	2020	2019	2018
Общ брой на населението	брой	23743	24 071	24 695	22 750	22 873
Раждаемост	брой	208	193	199	184	202
Смъртност	брой	694	637	570	606	583
ЕСТЕСТВЕН ПРИРАСТ	брой +/-	-486	-444	-371	-422	-381
Заселени	брой	564	2892	860	602	562
Изселени	брой	714	655	672	576	637
МЕХАНИЧЕН ПРИРАСТ	брой +/-	-150	2237	188	26	-75
Гъстота на населението	бр. души на кв. км.	19,5	19,7	20,2	18,6	18,8
Брой селско население	брой	24081	24 071	24 695	22 750	22 873

Данни от служба ГРАО, Община „Тунджа“ - Брой население по настоящ адрес

През 2022 година в община „Тунджа“ са отчетени отрицателни стойности на показателите естествен прираст на населението (- 486 души) и механичен прираст (- 150 души). Данните сочат трайна негативна тенденция за отрицателен естествен прираст на населението в общината. Положителен механичен прираст е отчетен през периода 2018-2020 г., като той е най-висок през 2021 г. В ситуацията на продължителна пандемия, свързана с COVID-19, хора променят местоживеенето си и се заселват в селата на територията на община „Тунджа“.

Неблагоприятни фактори, които влияят върху демографската ситуация са ниската раждаемост, висока смъртност, емиграционните и имиграционните процеси, протичащи в общината, свързани с липса или ограничени възможности за заетост, продължаване на образованието в други градове или чужбина и др. Процесите на трудова миграция засягат най-вече младежи и хора в трудоспособна възраст.

През 2022 г. родените с постоянен адрес в община „Тунджа“ са 199 деца, спрямо 193 деца през 2021 г.

Починалите са 546, с 53 души по-малко от починалите през 2021 г. Запазва се тенденцията за намаляване на населението като цяло в общината, както и на влошаване на възрастовата структура и застаряване. Общият брой на децата до 18 години е 3 623, което е по-малко от 20 на сто от общия брой населението на община „Тунджа“.

5.2. Общи данни и характеристика на институциите в системата на предучилищното и училищното образование на територията на община „Тунджа“.

5.2.1. Детски градини

На територията на **община Тунджа** предучилищно образование се осъществява в 5 детски градини, като към тях са разкрити целодневни детски групи в други 12 населени места на територията на общината, както следва:

- Детска градина „Дечка Сюлемезова“, с. Веселиново, с една изнесена целодневна детска група в с. Чарган;
- Детска градина „Изворче“, с. Кабиле, с изнесени целодневни групи в селата Безмер, Дражево и Хаджидимитрово;
- Детска градина „Щурче“, с. Кукорево, с изнесени групи в селата Окоп и Победа;
- Детска градина „Звездица“, с. Скалица, с изнесени групи в селата Ботево, Бояджик и Роза;
- Детска градина „Кольо Тенев“, с. Тенево, с изнесени групи в селата Генерал Инзово, Крумово и Маломир.

За учебната 2022/2023 година в Списъка на защитените детски градини и защитените училища в Република България, приет с Решение на Министерски съвет №994 от 9 декември 2022 г., са включени децата в задължителна предучилищна възраст в целодневни детски групи в с. Бояджик – част от Детска градина „Звездица“, с. Скалица, в Детска градина „Звездица“, с. Скалица и в Детска градина „Кольо Тенев“, с. Тенево.

С Решение №293 от Протокол №18 от 26.11.2020 г., т.21 от дневния ред, Общински съвет „Тунджа“ реши да се въведе и осъществява задължително предучилищно образование и за 4-годишните деца в детските градини на територията на общината. През учебната 2021/2022 г. в задължително предучилищно обучение са обхванати общо 136 деца на 4-годишна възраст, а през 2022/2023 г. – общо 119 деца.

От учебната 2021/2022 година в с. Роза е разкрита нова полудневна детска група към ДГ „Звездица“, с. Скалица. След извършени инвестиции от учебната 2022/2023 г. са осигурени условия за целодневна организация на предучилищното образование на децата в групата.

За всички деца, които са обхванати в общинските детски градини е осигурена подкрепа чрез прилагане на интегрирани мерки за осигуряване на достъп до предучилищно образование (отмяна на таксите, осигурен безплатен превоз, социална подкрепа, общностна работа и др.). От 01 април 2022 г. безплатното предучилищното образование чрез отмяна на таксите се прилага като национална политика, като е регламентирано нормативно с промени в ЗПУО, ЗМДТ и др.

През учебната 2021/2022 година равният достъп до ранна детска грижа и качествено предучилищно образование е гарантиран чрез 4 яслени групи към общински детски градини, 25 целодневни групи в общинските детски градини и три полудневни подготвителни групи, две от които в общинските училища в селата Завой и Веселиново. Общо в общинската система на предучилищното образование са обхванати 589 деца.

През учебната 2022/2023 година в общинските детски градини са сформирани 3 яслени групи и 26 целодневни детски групи. Сформирани са 2 полудневни подготвителни групи в общинските училища в селата Веселиново и Завой. Общо в общинската система на предучилищното образование са обхванати 572 деца.

За осигуряване на достъпа до образование е осигурен безплатен транспорт за всички пътуващи деца до образователни институции на територията на общината.

Всички детски градини са общински и не прилагат система на делегиран бюджет. Общината координира изпълнението на приема и обхвата на децата, подлежащи на задължително образование, осигурява поддържането и обновяването на материално-техническата база, детското здравеопазване и др.

5.2.1.1. Характеристика на осигурената обща подкрепа за личностно развитие на децата в община „Тунджа“.

Съгласно Закона за предучилищното и училищното образование, предучилищното образование полага основите за учене през целия живот, като осигурява физическото, познавателното, езиковото, духовно-нравственото, социалното, емоционалното и творческото развитие на децата, отчитайки значението на играта в процеса на педагогическото взаимодействие.

Приобщаващото образование е неизменна част от правото на образование за всяко дете.

Във всички детски градини и училища с подготвителни групи на територията на община „Тунджа“, в които се обучават деца на предучилищна възраст е осигурена обща подкрепа за личностно развитие в съответствие с чл. 178, ал. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование и държавния образователен стандарт за приобщаващото образование, определен с Наредбата за приобщаващото образование.

• **Екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти** се осъществява във всички детски градини на територията на община „Тунджа“ чрез дейностите, регламентирани в чл.16 от Наредбата за приобщаващото образование. Провеждат се срещи и се обсъждат дейностите за обща подкрепа. Определят се конкретни дейности от общата подкрепа само за конкретни деца, които са насочени към превенция на насилието и преодоляване на проблемно поведение или към превенция на обучителни затруднения.

• **Допълнителни модули за деца, които не владеят български език.**

Общинските детски градини и училища с подготвителни групи участват в проект BG05M2OP001-3.005-0004 „Активно приобщаване в системата на предучилищното образование“. Проектът се финансира по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г. Конкретен бенефициент е Министерство на образованието и науката, а партньор е Центърът за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства (ЦОИДУЕМ).

По проекта в общинските детски градини и училища с подготвителни групи през учебната 2021/2022 г. са сформирани общо 21 групи за допълнителна подготовка по български език на деца от етническите малцинства в задължителна предучилищна възраст. В групите са обхванати около 141 деца. През учебната 2022/2023 г. са сформирани общо 19 групи за допълнителна подготовка по български език на деца от етническите малцинства в задължителна предучилищна възраст. В групите са обхванати общо 87 деца.

През летните месеци на 2021 г. и 2022 г. по проект „Желани пространства“ - комплексен модел на интегрирани услуги за ранно детско развитие и социално включване в малките населени места“, финансиран по ОП РЧР 2014-2020, приоритетна ос 2 „Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване“, процедура BG05M9OP001-2.004 „Услуги за ранно детско развитие“ се реализира образователната услуга „Допълнителна педагогическа подготовка за повишаване на училищната готовност за равен старт в училище“ (Лятно училище). Сформирани са общо 4 групи с по 15 деца - общо 60 деца в задължителна предучилищна възраст в селата Завой, Кукорево, Хаджидимитрово. Програмата на лятното училище се осъществи в рамките на 4 часа дневно с помощта на педагог и медиатор.

С децата са проведени интерактивни ролеви занимания с образователни елементи и игри, както и др. ситуации, чрез които да се съхранят и доразвият придобитите знания и социални умения, усвоени от децата през учебното време в предучилищните групи, преди да постъпят в първи клас.

Занимания за повишаване на училищната готовност на децата в задължителна предучилищна възраст са организирани и по проект „Училище в действие“, Договор № BG05M2OP001-3.014-0002-C01, финансиран по процедура BG05M2OP001-3.014 МИГ Тунджа – мярка 3.9. “Осигуряване на равен достъп до качествено образование в малките населени места”, Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г.

Проектът се реализира от ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“, с. Веселиново – Бенефициент, в партньорство с НУ „В. Левски“, с. Завой.

Чрез проектната дейност „Лятна детска Академия“ е подкрепена училищната готовност на общо 40 деца от полудневните подготвителни групи в общинските училища в селата Веселиново и Завой, подлежащи на обучение в първи клас.

В дейността са включени и родители. Проведени са две съвместни едnodневни образователни посещения на територията на МИГ „Тунджа“ - НАР с. Кабиле. Образователната дейност се осъществи от учители с начална педагогика в сътрудничество с двама образователни медиатори и двама доброволци от ромския етнос. В програмата на лятната детска академия са включени образователни състезания, викторини, културни и развлекателни активности.

• Занимания по интереси.

За децата са осигурени условия и възможности за участие в занимания по интереси чрез включване в различни дейности, организирани от общинските детски градини, училища с подготвителни групи и от ЦПЛР - Общинския център за изкуство и извънучилищна дейност - ОЦИИД „Тунджа“, с. Кабиле, както чрез форми на работа в народните читалища. На децата и учениците се предоставя подкрепа за участие и изява на общинско, областно и регионално ниво.

В навечерието на Коледа, Община „Тунджа“ организира общински детски празник „Коледни звезди над Тунджа“ с участие на деца от различни етноси от общинските детски градини и от полудневните подготвителни групи в общинските училища в селата Завой и Веселиново.

Общината, учебните и детски заведения и неправителственият сектор осигуряват извънкласни и извънучилищни форми на работа, организирани с ресурсите на проекти с външно финансиране.

През 2021 г. Община „Тунджа“ реализира проект „КОМПАС – Интегрирани мерки за социално включване в община „Тунджа“ - Договор за БФП № BG05M9OP001-2.018-0013-C01 по ОП РЧР и Договор за БФП № BG05M9OP001-2.018-0013-2014BG05M2OP001-C01 по ОП НОИР. Проектът се финансира по две оперативни програми - Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ и Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г. Дейностите по ОП НОИР се изпълняват в партньорство с Детска градина „Изворче“, с. Кабиле, община „Тунджа“ и Сдружение „Ромска академия за култура и образование“ (РАКО), гр. Сливен.

По проекта в общинските детски градини и училищата с подготвителни групи в селата Бояджик, Веселиново и Завой са сформирани общо 19 читателски клубове с участието на 140 деца в предучилищна възраст, 43 ученици и 46 родители от различните етноси, включително роми. Дейността е насочена към формиране у децата в предучилищна възраст интерес към книгата и четенето, още през времето, когато детето няма умения за четене, чрез активности, които са част от културата на четене. Дейността се реализира под формата на мобилни детски библиотеки, ателиета, нарочни общностни събития с фокус върху книгата и четенето.

Проведено е интерактивно общностно събитие „Да нарисуваме толерантността“ под формата на широки обществени дискусии и пленери за най-малките жители на селата – деца и ученици. В изпълнение на проектната дейност са нарисувани общо 25 живописни платна на открито на фасади на общински детски градини и училища. Децата и учениците, заедно с родители и местната общност, пряко участваха в дискусиите, изготвянето и изпълнението на стенописите.

Дейността осигури възможност за изява на децата и учениците, допринесе за консолидиране на училищните общности и за пълноценно участие в живота на местната общност.

През 2022 г. успешно приключиха дейностите по общо четири проекта, финансирани по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020г., приоритетна ос 3 „Образователна среда за активно социално приобщаване“, по процедура BG05M2OP001-3.014 „МИГ-Тунджа – мярка 3.9 „Осигуряване на равен достъп до качествено образование в малките населени места“, чрез Водено от общностите местно развитие“ .

Община „Тунджа“ в партньорство с общинските детски градини реализира проект „Пъстра палитра - иновации за приобщаване“, Административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG05M2OP001-3.014-0003-C01 от 07.05.2020 г. По проекта е създадена алтернативна среда за иновации и детско развитие - Общинският център за иновации и детско развитие „Тунджа“, с.Козарево. В центъра и в общинските детски градини, както и в училищата с подготвителни групи е реализирана нарочна Програма за иновации и детско развитие, чрез която се надгражда работата в детските градини и подготвителните групи на училищата. Програмата включва иновативни интерактивни занимания, образователни и творчески дейности, анимации, съвместни общностни инициативи и събития, за деца, за деца и учители, за деца, учители и родители от различни населени места.

На 15 април 2022 г. в Общинския център за иновации и детско развитие „Тунджа“, с.Козарево се проведе интерактивно събитие „Водим бъдещето за ръка“. В събитието участваха общо 132 деца в предучилищна възраст от различни етноси от Детска градина „Дечка Сюлемезова“, с. Веселиново, Детска градина „Изворче“, с. Кабиле и от детските групи към нея в селата Безмер, Дражево и Хаджидимитрово, от Детска градина „Щурче“, с. Кукорево и детските групи към нея в селата Окоп и Победа, от Детска градина „Звездица“, с. Скалица и детските групи към нея в селата Ботево, Роза и Бояджик и от Детска градина „Кольо Тенев“, с.Тенево.

С цел обединяване на общностите в общинските детските градини и насърчаване на родителското участие не само в живота на детската градина, а при вземане на

решения и формулиране на образователни политики е въведен модел на родителско участие: родители - доброволци. С участието на около 170 родители-доброволци от различни етноси, включително от ромския етнос, в прилежащите дворни пространства към общинските детски градини са изградени общо 17 зони „Споделени пространства“, в които са монтирани съоръжения за игра, занимания и взаимодействие на открито.

В обособените зони „Споделени пространства“ са проведени общо 25 специални общностни събития, вкл. екологични инициативи, в рамките на които са засадени 51 дървета, 85 храсти и 170 рози.

По проекта са проведени общо 17 пътуващи театрални работилници за деца и възрастни. В проектната дейност участваха общо 547 деца, родители от различни етноси и педагози.

В края на месец май 2022 г. в местността „Бакаджик“ се проведе Общинска детска асамблея „Тунджа“ - творчество и красота“. В тридневния форум - Общинска детска асамблея „Тунджа“ - творчество и красота“ са реализирани концерт на отритата сцена, творчески работилници в тематичните направления: музика, литературно творчество, изобразително изкуство, фотография, танц, театър. Активностите в обособените пространства за съвместно творчество са модерирани от творци и от педагози. Събитието се превърна в платформа за изява на таланта на децата и учениците от община „Тунджа“ и осигури възможност за комуникация между деца и родители от различни малки населени места от община „Тунджа“ и от различни етноси. В Общинска детска асамблея участваха общо над 240 деца, ученици, учители и родители от различни населени места, включени в общинската образователна инфраструктура. С рисунките на участниците в ателието по изобразително изкуство е експонирана изложба в административната сграда на община „Тунджа“ по повод 1 юни - Международния ден на детето.

През 2022 година по кампания „Чиста околна среда - 2022“, конкурсна процедура „Обичам природата - и аз участвам“ на ПУДООС е реализиран проект „Моята зелена занималня“ и са организирани занимания за екологично възпитание на открито с деца от Детска градина „Щурче“, с.Кукорево.

По проект „Желани пространства“- Комплексен модел на интегрирани услуги за ранно детско развитие и социално включване в малките населени места“ през 2021 и 2022 година са проведени общо 24 интерактивни семейни занимания/ празници.

Ежегодно в Единен календар на Община „Тунджа“ за проявите в областта на културата, образованието и спорта се включват различни прояви и празници за изява на децата и учениците, някои от които са:

Общински детски празник „Деца играят на кукери“;

Конкурс за литературна творба, изобразително изкуство и фотоконкурс по повод 22 април - Ден на Община „Тунджа“, Конкурс за рецитиране на творби за Деня на народните будители, Конкурс за рисунка на тема „Жътва“ и др.;

• Грижа за здравето.

В детските градини на територията на община „Тунджа“ са осигурени условия за достъп на децата до медицинско обслужване и се осъществяват програми за здравно образование и за здравословен живот.

Разкрити са 12 здравни кабинета, в които по график работят медицински специалисти. Грижата за здравето се осъществява и от общопрактикуващите лекари по населени места.

В общинските детски градини и училища с подготвителни групи се прилагат схемите „Училищен плод“ и „Училищно мляко“, чрез които се формират навици у децата за здравословно хранене.

В община „Тунджа“ са назначени и работят на терен 8 здравни медиатори, които съдействат за повишаване на обхвата по Националния имунизационен календар на децата от 0 до 7 годишна възраст.

От 2016 г. Община „Тунджа“ реализира проект „Желани пространства“ - Комплексен модел на интегрирани услуги за ранно детско развитие и социално включване в малките населени места“ по схема „Услуги за ранно детско развитие“ по ОП „РЧР“ 2014-2020. По проекта се предоставят комплексни здравни, социални и образователни услуги на деца от 0 до 7 годишна възраст и техните родители: стоматологични прегледи на децата, психологическа подкрепа на децата и техните родители, индивидуални педиатрични консултации и др.

• Поощряване с морални и материални награди.

В съответствие с Наредбата за приобщаващото образование, децата се поощряват с морални и с материални награди за постижения в образователната дейност, в заниманията по интереси и за участието им в общностни инициативи и събития.

• Дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение.

Общинските детски градини и училища с подготвителни групи осъществяват дейности по превенция на тормоза и насилието, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение. Формата и съдържанието на дейностите се разработват от детската градина и училището, като включват изготвяне на правила за поведението на децата; разглеждане на теми от глобалното, гражданското, здравното и интеркултурното образование; партньорство с родителите.

Видовете и съдържанието на дейностите по мотивация и преодоляване на проблемното поведение се определят от детската градина/ училището сподготвителна група и включват консултиране на детето с психолог; насочване на детето към занимания, съобразени с неговите потребности и други дейности, определени с правилника за дейността на институцията.

С цел ограничаване на риска от отпадане от образователната система на деца в задължителна предучилищна възраст се създават условия за ангажиране на свободното им време, включването им в групи за допълнителна подготовка и работа със семейството за развиване на мотивацията за образование.

Във всички детски градини на територията на общината се полагат усилия за създаване на по-сигурна образователна среда за децата. Осъществяват се дейности по превенция на тормоза и насилието въз основа на утвърдения със заповед на министъра на образованието и науката Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование и на алгоритъма за неговото прилагане.

• Ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения.

В обхвата на ранното оценяване на потребностите от подкрепа за личностно развитие са децата на възраст от 3 години до 3 години и 6 месеца при постъпването им в детската градина. Оценяването се извършва чрез скрининг тест за определяне на риск от възникване на обучителни затруднения. Провежда се индивидуално за всяко дете с писмено съгласие на родителя след информирането му за начина на провеждане. То се извършва и на децата на възраст 4, 5 и 6 години в подготвителни групи в детските градини, както и на децата на 5 и 6 години в училищата, в случаите когато не е извършено ранно оценяване на 3 години – 3 години и 6 месеца.

Резултатите се използват единствено за определяне на дейности за подкрепа за личностно развитие на детето и достъп до тях имат само учителите в групата и педагогическите специалисти, които са извършили оценяването и/или работят с детето, както и неговите родители.

Чрез ранното оценяване се определя необходимостта от допълнителни модули за деца, невладеещи български език, както и нуждата от осигуряване на допълнителна подкрепа при наличие на рискови фактори в средата, хронични заболявания,

затруднения и нарушения в развитието, както при наличие на изявени силни страни в областта на изкуствата и спорта.

В съответствие с разпоредбите на Наредба за приобщаващото образование в детските градини на територията на община „Тунджа“ е извършено ранно оценяване на развитието на децата и са предприети мерки за превенция на обучителните затруднения, както следва:

• Логопедичната работа

Провеждането на логопедична работа в общинските детски градини е затруднено от липсата на специалисти и материална база за предоставяне на логопедична подкрепа - логопедични кабинети, оборудвани съгласно изискванията.

Логопедична диагностика, превенция и консултиране на комуникативните нарушения се извършва в детските градини от специалисти, осигурени по проекти с външно финансиране.

5.2.1.2. Осигурена допълнителна подкрепа (за деца със специални образователни потребности, с хронични заболявания, в риск и с изявени дарби).

През учебната 2022/2023 година в общинските детски градини са записани общо 5 деца със специални образователни потребности. В съответствие с разпоредбите на ЗПУО на децата със специални образователни потребности със заповед на директорите са определени екипи за подкрепа за личностно развитие, в които са включени педагогически специалисти, медицинско лице, социални работници и др. За всяко дете със специални образователни потребности е изготвен план за подкрепа. Ресурсното подпомагане за тях се осигурява от специалисти от РЦПППО - гр. Ямбол.

В общинските детски градини, които не прилагат делегиран бюджет, педагогическите специалисти за предоставяне на допълнителна подкрепа на децата се осигуряват и по проекти с външно финансиране и чрез социални услуги в общността.

Във връзка с осигуряването на допълнителната подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в общинските образователни институция е обобщена следната информация относно:

• Достъпна архитектурна среда:

Достъпна архитектурна среда е осигурена в ДГ „Изворче“, с. Кабиле, община „Тунджа“, като е монтирана външна хидравлична платформа и са адаптирани санитарни помещения.

При входа на сградата на целодневна детска група „Роза“, с.Роза, община „Тунджа“ има подстъп за достъп и е адаптирано санитарно помещение.

В Детска градина „Кольо Тенев“, с.Тенево, община „Тунджа“ е изградена подходна рампа.

• Социални услуги в подкрепа на приобщаващото образование.

Общностен център с кабинет за ранна интервенция на уврежданията

Общностният център е създаден по проект BG0MOP001-2.004-0059 „Желани пространства – комплексен модел на интегрирани услуги за ранно детско развитие и социално включване в малките населени места“, финансиран по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020.

Разполага с кабинет за ранна интервенция на уврежданията, като услугите се предоставят в изградените зони за семейна подкрепа в детските градини, както и като мобилни услуги в 44 населени места на територията на общината. Предоставят се интегрирани услуги за ранно детско развитие: ранна интервенция на уврежданията; индивидуална педагогическа подкрепа на деца с увреждания; психологическа подкрепа и консултиране на бъдещи и настоящи родители за формиране и развитие на родителски умения; семейно консултиране и подкрепа; индивидуална и групова работа с деца и родители, включително с деца и родители, които не са от уязвими

групи, с цел посещаване на детска градина; здравна детска консултация и дейности по превенция на заболяванията; допълнителна педагогическа подготовка за повишаване на училищната готовност на децата за равен старт в училище.

Услугите са насочени към деца до 7-годишна възраст от уязвими групи, включително деца с увреждания и техните семейства, както и бъдещи родители.

• Център за семейно консултиране и активно приобщаване

В началото на 2022 година приключи работата на Център за семейно консултиране и активно приобщаване в Народно читалище „Просвета-1910“, с.Тенево, община „Тунджа“, който е разкрит по проект „Заедно с децата и техните семейства - Център за семейно консултиране и активно приобщаване“ по процедура BG05M9OP001-2.077 МИГ Тунджа „Активно приобщаване с оглед насърчаване на равните възможности, подобряване достъпа до социални и здравни услуги и по-добра пригодност за заетост“. Дейността на Центъра е насочена към предлагане на комплексни услуги за подкрепа и в защита най-добрия интерес на лицата от целевите групи: деца в риск и техните семейства; семейства с деца, вкл. с увреждания; хора с увреждания и техните семейства; възрастни в риск, като се осигурят възможности за физическо, интелектуално и личностно развитие на потребителите, в процеса на социалното им включване, приобщаване и подобряване на социалните им умения.

През септември 2022 г. приключи изпълнението на проект „Подобряване на достъпа до социални услуги и по-добра пригодност за заетост в община Тунджа“ по процедура BG05M9OP001-2.077 „Активно приобщаване с оглед насърчаване на равните възможности, подобряване достъпа до социални и здравни услуги и по-добра пригодност за заетост“ на МИГ-ТУНДЖА. При изпълнението на дейностите по проекта е осъществена психологическа подкрепа и консултиране на деца за възстановяване и подобряване на връзките им със семейството; развитие на умения за живот; справяне с агресия, трудно поведение, подобряване на взаимоотношенията с връстници; педагогическа подкрепа на деца, които срещат трудности в училище; подкрепа на семейството, информиране и консултиране на родителите. Обхванати са общо 25 деца до 18-годишна възраст, вкл. с увреждания.

5.2.2. Училища.

Мрежата от общински училища осигурява достъп до начално, основно и средно професионално образование и включва 2 начални училища, 6 основни училища, 1 обединено училище и 1 средно училище:

- НУ „Васил Левски“ - с. Завой;
- НУ „Св. Климент Охридски“ - с. Крумово;
- ОУ „Христо Ботев“ - с. Ботево;
- ОУ „Св. св. Кирил и Методий“ - с. Бояджик;
- ОУ „Св. св. Кирил и Методий“ - с. Веселиново;
- ОУ „Св. св. Кирил и Методий“ - с. Дражево;
- ОУ „Христо Ботев“ - с. Кукорево;
- ОУ „Св. Паисий Хилендарски“ - с. Роза;
- ОБУ „Васил Левски“ - с. Тенево;
- СУ „Св. Паисий Хилендарски“ - с. Скалица.

За учебната 2022/2023 г. в Списъка на защитените детски градини и защитените училища в Република България, приет с Решение на Министерски съвет № 994 от 9 декември 2022 г., са включени ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ - с. Бояджик и СУ „Св. Паисий Хилендарски“ - с. Скалица.

СУ „Св. Паисий Хилендарски“, с. Скалица е включено и в Списъка на иновативните училища в Република България за учебната 2021/2022 година и за учебната 2022/2023 година.

В сътрудничество с екипите на общинските училища се насърчава ученето и реинтегрирането в образователната система и на лица, навършили 16 години, и възрастни без начално и основно образование от уязвими групи, вкл. роми, чрез самостоятелна форма на обучение.

През учебната 2021/2022 г. самостоятелна форма на обучение е организирана за общо 78 лица, навършили 16 години, в три общински училища – ОУ „Христо Ботев“, с. Ботево, ОУ „Христо Ботев“, с. Кукорево и ОБУ „Васил Левски“ - с. Тенево. През учебната 2022/2023 г. в самостоятелна форма на обучение са включени общо 120 лица, навършили 16 години.

Функционирането на средищни и защитени детски градини и училища в общинската образователна инфраструктура е ключово от гледна точка на социалната интеграция и приобщаващото образование на децата и учениците, които живеят в малките населени места на територията на общината.

Брой ученици в дневна форма на обучение в училищата на територията на община „Тунджа“	към 1.1.2021 г.	към 1.1.2022 г.	към 1.1.2023 г.
Ученици 1- 4 клас	445	439	472
Ученици 5- 7 клас	391	356	333
Общо ученици от 1 - 7 клас	836	795	805
Ученици в 8 -12 клас	97	111	109
Общ брой на ученици от 1 до 12 клас	933	906	914

В десетте общински училища са осигурени условия и се осъществява целодневна организация на учебния ден, която включва: образователна подготовка, самоподготовка, отдых, занимания по интереси, здравословно безплатно обядно хранене. През последните две учебни години делът на учениците, обхванати в групите за целодневна организация на обучение, е около 89%.

Данни за броя на групите за целодневна организация на обучение и броя на учениците, включени в целодневна организация на учебния ден.		
Учебна година	Брой групи за целодневна организация на обучение	Брой на учениците, включени в групите за целодневна организация на обучение
2019/ 2020 г.	38	798
2020/2021 г	35	719
2021/2022 г.	34	701
2022/2023 г.	32	720

През учебната 2022/2023 г. за реализиране на дейностите, свързани с обучението, възпитанието и социализацията, както и с подкрепата за личностно развитие на децата и учениците в общинските училища, е осигурен педагогически и непедагогически персонал общо 207,75 щ.бр., от които 145,45 щ.бр. педагогически персонал.

5.2.2.1. Характеристика на осигурената обща подкрепа за личностно развитие на децата и учениците.

Общата подкрепа за личностно развитие се осъществява във всички училища на територията на община „Тунджа“. Включва дейности за мотивация, допълнително обучение, превенция на психичното здраве, превенция на насилието и тормоза, училищна политика за позитивна дисциплина, кариерно консултиране, здравна грижа, асистирание и др.

• Екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти:

Във всички училища се осъществява екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти в съответствие с разпоредбите на чл.16 от Наредба за приобщаващото образование. Проведени са регулярни срещи за преглед и обсъждане на информацията за обучението и развитието на дете/ученик; за определяне на конкретни дейности от общата подкрепа само за отделни деца/ученици, насочени към превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение и на конкретни дейности от общата подкрепа само за отделни деца/ученици, насочени към превенция на обучителните затруднения.

• Допълнително обучение по учебни предмети.

Допълнителното обучение по учебни предмети се провежда в съответствие с чл.17 от Наредбата за ученици:

- със системни пропуски по даден учебен предмет с определена потребност от допълнително обучение;

- с напредък по даден учебен предмет с определена потребност от допълнително обучение;

- със СОП с определена потребност от допълнително обучение;

- с изяви дарби с определена потребност от допълнително обучение.

Допълнителното обучение се осъществява по учебни предмети в учебни дни, извън часовете по учебен план, както и по време на лятната ваканция.

До м. юни 2022 г. общинските училища участват в проект BG05M2OP001-2.011-0001 „Подкрепа за успех“. Конкретен бенефициент по процедурата BG05M2OP001-2.011 „Подкрепа за успех“ по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 (ОП НОИР 2014-2020), съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове, е Министерство на образованието и науката.

• Допълнително консултиране по учебни предмети.

В съответствие с чл.18 от Наредбата за приобщаващо образование в общинските училища се провежда ежеседмично консултиране на учениците по учебни предмети, извън редовните учебни часове по утвърден от директора на училището график. Всички родители са информирани относно възможностите за допълнително консултиране на децата им.

• Кариерно ориентиране на учениците.

В общинските училища се провеждат дейности за информиране, диагностика, консултиране, посредничество и проследяване за подпомагане на учениците в техния избор на образование в по-горна степен и/или избор на професия, както и за осъществяване на връзка между училищата и бизнеса:

Обсъждат се теми във връзка с кариерното ориентиране в часа на класа и в заниманията по интереси.

Организирант се срещи между учениците и представители на средни училища както и посещения в средни училища. Представят се условията за прием, информация за предлаганите специалности, програмите и ресурсите за обучение, възможностите за последваща реализация.

Целенасочено се работи за развитие на професионалното образование на територията на община „Тунджа“ чрез инициативи за кариерно ориентиране към специалностите, по които се осъществява прием след завършен 8 клас в Средно училище „Св. Паисий Хилендарски“, с. Скалица и Обединено училище „Васил Левски“, с. Тенево, община „Тунджа“.

През 2022 г. в Средно училище „Св. Паисий Хилендарски“, с. Скалица, завърши петият випуск дванадесетокласници по специалността „Лозаровинарство“. Един от успешно дипломираните ученици завърши образованието си във висше училище.

За кариерно ориентиране на учениците средното училище организира:

- родителски срещи за предлаганата от училището професия, с оглед реализирането на учениците след завършване на образованието си. Посочена е връзката между професията „Лозаровинар“ на територията на община „Тунджа“ и условията за реализирането ѝ на пазара;

- практически занятия във винарска изба в с. Скалица, земеделски кооперации на територията община „Тунджа“;

- среща-разговор с възпитаник на училището и абсолвент в Аграрен университет-Пловдив;

- посещение на международно изложение „Винария 2022“ в гр. Пловдив и Винарска изба „Вила“- Ямбол;

- инициативи за професионално и кариерно ориентиране „Отворени врати в учебната работилница“ за представяне на професията „Лозаровинар“ пред по-малките ученици в 1-7 клас от СУ Скалица, ОУ „Св. св. Кирил и Методий“, с. Бояджик и ОУ „Христо Ботев“, с. Ботево; учениците от група „Млад винар“ в СУ с. Скалица представиха пред учители и родители сомелиерството и съчетаването на вино с храна.

По проект „С надежда за бъдеще“ са обединени ресурсите на Средно училище „Св. Паисий Хилендарски“ - бенефициент и на партньорите ОУ „Христо Ботев“, с. Ботево и ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“, с. Бояджик. Дейностите по проекта допринесоха за подобряване на достъпа на учениците от уязвими общности до образование, за социалното им приобщаване и повишаване на възможностите им за социална и професионална реализация.

Подобрена е образователната среда за професионално обучение, като са изградени интерактивен кабинет по практика и кът за свободното време на учениците и за почивка по време на производствена практика в коридора на учебно - практическия корпус.

Закупени и са доставени учебници за учениците от осми до дванадесети клас в професионалните паралелки на средното общинско училище.

Проведени са две информационни кампании за трите училища за учениците от 6 и 7 клас, относно професионалното ориентиране на учениците, междуучилищен обмен и общо шест срещи на учениците от 6 и 7 клас за всяко училище поотделно с различни местни работодатели. Разширени са познанията относно професиите и бъдещата професионална реализация на учениците.

През учебните 2021/2022 и 2022/2023 г. в Обединено училище „Васил Левски“, с. Тенево, община „Тунджа“ е реализиран прием в осми клас - една паралелка с две специалности: профил „Машиностроене, металообработване и металургия“, професията „Шлосер“, специалност от професия „Шлосерство“ и профил „Хранителни технологии“, професия „Хлебар-сладкар“, специалност „Производство на хляб и хлебни изделия“.

Дейности за кариерно ориентиране са проведени по Проект BG05M2OP001-3.014-0004-C01 „ПОСОКИ - Взаимодействия в училищната общност за пълноценно интегриране, равен достъп до качествено образование и успешна бъдеща реализация на ученици от малките населени места.“ Проектът се финансира по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020г., приоритетна ос 3 „Образователна среда за активно социално приобщаване“, процедура BG05M2OP001-3.014 „МИГ-Тунджа – мярка 3.9 „Осигуряване на равен достъп до качествено образование в малките населени места“, чрез Водено от общностите местно развитие“ и се реализира от ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“, с. Дражево - бенефициент, в партньорство с ОУ „Св. Паисий Хилендарски“, с. Роза и НУ „Св. Климент Охридски“, с. Крумово.

В рамките на проектната дейност „Ти избираш своята бъдеща професия“ в общинските основни училища в селата Дражево и Роза са сформирани 2 ученически клуба „Кариера“, в които чрез интерактивни форми и методи на работа, използване на

аудио-визуални средства и презентации учениците се запознаха с характеристиките на различни професии и възможностите за професионална реализация на територията на МИГ-Тунджа. Проведени са 16 професиографски екскурзии до предприятия на територията на МИГ - Тунджа. При посещенията в предприятията учениците се запознават в реална среда с условията за упражняване на различни професии, което допринася за по-доброто им професионално ориентиране.

ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“, с. Дражево реализира дейности по Национална програма „Бизнесът преподава“ 2022 г.

• **Занимания по интереси.**

За децата и учениците от общинската образователна система са осигурени условия и възможности за участие в занимания по интереси чрез включване в различни дейности на училището или на ОЦИИД с. Кабиле, по проекти и чрез форми на работа в народните читалища. На децата и учениците се предоставя подкрепа за участие и изява на общинско, областно и регионално ниво.

Центърът за подкрепа за личностно развитие – Общински център за изкуство и извънучилищна дейност „Тунджа“, с. Кабиле, община „Тунджа“ осигурява възможности за развитие на творческите способности на децата и учениците.

През учебната 2021/2022 г. са сформирани 12 групи, като в тях са обхванати общо 117 деца и ученици. Броят на групите и участниците в тях се запазва и през учебната 2022/2023 г., като в тях участват общо 137 деца и ученици.

Реализирани са извънкласни дейности и занимания по интереси в изпълнение на утвърдени Годишни програми на Общински център за изкуство и извънучилищна дейност „Тунджа“, с. Кабиле, община „Тунджа“.

През 2022 година със съдействието на Сдружението на директорите на общинските училища се проведе традиционният „Бал на седмокласниците и десетокласниците“.

Екипът на центъра организира дейности в рамките на Международния младежки фестивал в с. Безмер.

Занимания по интереси се осъществяват в рамките на целодневната организация на обучението и чрез дейности за развитие на способностите, компетентностите и за изява на дарбите на учениците по чл.16а от Наредбата за финансирането на институциите в системата на предучилищното и училищното образование.

Община „Тунджа“ организира съвместно с общинските училища извънкласни дейности, които се финансират със средства от благотворителни инициативи.

В периода от 15 август 2022 г. до 9 септември 2022 г. Община „Тунджа“ за поредна година реализира безплатна програма за летни интерактивни занимания за ученици в Посетителския център в местността „Бакаджик“. В Програмата участваха четири организирани групи - общо 40 ученици от четири общински училища. Средствата са осигурени от Общинския фонд за подпомагане на ученици и студенти с високи постижения в образованието, изкуството и спорта.

Общината, учебните и детски заведения и неправителствения сектор осигуряват извънкласни и извънучилищни форми на работа, организирани с ресурсите на проекти с външно финансиране.

По проект „Подобряване на природозащитното състояние на видове в мрежата НАТУРА 2000 чрез подхода ВОРМ на територията на МИГ „Тунджа“, изпълняван от Фондация „Екология, комуникации и общество“, в местността „Бакаджик“ са проведени 10 триденни интерактивни лагери за общо 100 ученици от общинските училища.

Община „Тунджа“ в партньорство с общинските детски градини реализира проект „Пъстра палитра - иновации за приобщаване“, Административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG05M2OP001-3.014-0003-C01 от 07.05.2020 г. По проекта са проведени 80 интерактивни пейнтбол игри за сплотяване на общностите в общинските детски и учебни заведения. След края на всяка от игрите се състоя общностна дискусия относно целите и приоритетите в развитието на

образователната институция, обсъждани са политики и конкретни казуси, касаещи развитието, възпитанието и образованието на децата и учениците. В пейнтбол игрите са включени над 883 ученици, учители и родители.

В края на месец май 2022 г. в местността „Бакаджик“ се проведе Общинска детска асамблея „Тунджа“ - творчество и красота“. В Общинска детска асамблея участваха деца, ученици, учители и родители от различни населени места, включени в общинската образователна инфраструктура.

Чрез дейностите по проект „Училище в действие“, който се реализира от ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“- с. Веселиново в партньорство с НУ „Васил Левски“, с. Завой се подобри социализацията, приобщаването и личностното развитие на общо 285 деца и ученици от двете училища. По проекта успешно са осъществени дейности и занимания по интереси като едномесечни образователни екскурзии, екологични инициативи и кампании, фото-конкурси, екологични състезания, фолклорни работилници - „Кукери, коледари и тракийския фолклор“ и др.

По проект „С надежда за бъдеще“, изпълняван в партньорство от общинските училища в селата Ботево, Бояджик и Скалица, са създадени условия и възможности за занимания по интереси в пет ателиета „Хоби клуб на ученика“, в които през 2022 г. са обхванати 53 ученици от различни етноси. Проведено е мега-събитие „Всички заедно“.

По проект BG05M2OP001-3.014-0004-C01 „ПОСОКИ - Взаимодействия в училищната общност за пълноценно интегриране, равен достъп до качествено образование и успешна бъдеща реализация на ученици от малките населени места“ в партньорство между ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“, с. Дражево - бенефициент и ОУ „Св. Паисий Хилендарски“, с. Роза и НУ „Св. Климент Охридски“, с. Крумово, са реализирани дейности като:

- **Реална и виртуална читанка:** В трите училища са обособени съвременни пространства за четене „Реална и виртуална читанка“, които са обзаведени и оборудвани с ергономични маси, столове, лаптопи, електронни книги, художествена и учебна литература в хартиен вариант, електронен образователен софтуер. В пространствата за четене „Реална и виртуална читанка“ се провеждат четения, обсъждания на книги и срещи с автори, училищни състезания, конкурси и др.;

- **Работилница „Здраве от природата“:** В оборудвания кабинет по природни науки и 2 класни стаи на открито се провеждат учебни часове по природни науки, занимания по интереси и организиран отход, дейности за екологично възпитание и формиране на умения за грижа към природата и природосъобразен начин на живот.

- **Работилница „Безопасност на движението по пътищата“:** създадени са 3 работилници по *Безопасност на движение по пътищата* с участието на 170 ученици, 15 педагогически специалисти, 10 родители и 3 доброволци. Обособени са 3 мобилни площадки за провеждане на интерактивни занимания по БДП и са осигурени дидактически материали за провеждане на заниманията (светофари, велосипеди, тротинетки, светлоотразителни палки, сигнални жилетки). Организирани са и са проведени 6 училищни състезания по БДП с участието на ученици, педагогически специалисти, родители и доброволци.

- **Лятна академия „Краезнание“:** В Лятна академия „Краезнание“ са включени 60 ученици и 3 ръководители от трите училища. Участниците се запознаха с природни, исторически и туристически забележителности на родния край, посетиха Археологически резерват „Тракийски и античен град Кабиле“, Манастир „Рождество на Пресвета Богородица“ - Кабиле, Конна база - Кабиле. Проведен е конкурс за рисунка на тема „Обичам моя роден край“. Изнесената Лятна академия „Краезнание“ допринесе за патриотичното възпитание на учениците от различните етноси, за повишаване на чувството им за принадлежност и за изграждане на взаимоотношения на сплотеност, толерантност, взаимопомощ в мултиетническа среда, обогати знанията им.

Извънучилищни и извънкласни дейности са организирани от общинските училища по Националните програми „Отново заедно“ и „Заедно в изкуствата и в спорта“ на МОН.

Насърчава се двигателна активност на децата и учениците чрез подобряване на условията за масов ученически спорт и подкрепа за провеждане на ученическите спортни игри.

Ежегодно в Единен календар на Община „Тунджа“ за проявите в областта на културата, образованието и спорта се включват различни прояви и празници за изява на децата и учениците, някои от които са:

Общински детски празник „Деца играят на кукери“;

Конкурс за литературна творба, изобразително изкуство и фотоконкурс по повод 22 април - Ден на община „Тунджа“, Конкурс за рецитиране на творби за Деня на народните будители, Конкурс за рисунка на тема „Жътва“ и др.;

Уроци по родолюбие;

Международен фолклорен празник „От Цветница до Гергьовден“;

Състезание - конкурс по информационни технологии „Джон Атанасов“ и др.

• Библиотечно-информационно обслужване

В 4 общински училища функционира училищна библиотека, като училищната библиотека се обслужва от учители. Във другите училища са обособени зони или кътове за четене с детска литература.

В началото на учебната 2021 – 2022 г. издателство „Захарий Стоянов“ дари литература за всички 10 училища в община „Тунджа“.

Във всички образователни институции в системата на предучилищното и училищното образование се провеждат инициативи и кампании, популяризиращи четенето – седмица на книгата, дни на четенето и др. Ученици участват в литературните дни и срещи с писатели и поети в рамките на програмата по повод Деня на Община „Тунджа“ – 22 април.

Общинските училища разполагат с компютърни зали и интернет. За учениците е осигурен достъп до информация, провеждат се дейности за създаване на навици и насърчаване на четенето, за търсене и ползване на информация в интернет, за ползване на електронни образователни продукти, помагала и учебници. Използват се ресурсите и библиотечния фонд на 40-те народни читалища на територията на общината.

• Грижа за здравето

В общинските училища са разкрити общо 6 здравни кабинета, а в училищата, в които няма здравни кабинети, са оборудвани шкафове за спешна помощ.

Здравното обслужване на децата и учениците в общинските училища се осъществява по график от медицински специалисти по здравни грижи и/или от общопрактикуващите лекари.

Община „Тунджа“ заедно с учебните заведения, от 2009 г. продължава да осигурява безплатно обедно хранене за всичките ученици в общинските училища. В двете общински начални училища - НУ „Васил Левски“, с. Завой и НУ „Св. Климент Охридски“, с. Крумово, които не са средишни, обедното хранене се осигурява по проекти в партньорство с Областен съвет на БЧК. В дейностите през учебната 2022/2023 г. са обхванати 89 ученици в начален етап на обучение

С грижа за здравето и с цел формиране на култура за здравословно хранене на децата и учениците в общинските детски градини и училища се реализират проекти по схеми „Училищен плод“ и „Училищно мляко“. В дейностите са обхванати всички деца в предучилищна възраст и учениците от начален етап на обучение. В партньорство с Областния съвет на Българския червен кръст гр.Ямбол е реализирана е програма за превенция на водния травматизъм.

•Осигуряване на общежитие

На територията на община „Тунджа“ няма разкрити общежития към училища или в центрове за подкрепа за личностно развитие.

•Поощряване с морални и материални награди

В съответствие с чл.178, ал.1, т.11 от ЗПУО във връзка с чл.25 от Наредба за приобщаващото образование и съгласно Правилниците за дейността на училищата учениците се поощряват с морални и материални награди (грамоти, книги, подаръци, парични награди, поздравителен адрес, благодарствени писма към родителите и др.) за постижения в образователната дейност, в заниманията по интереси, в проектни дейности и за приноса им към развитието на училищната общност.

От 2009 г. в Община „Тунджа“ са приети и се прилагат Правила за условията и реда за отпускане на стипендии и еднократно финансово стимулиране на ученици, студенти и младежи от Община „Тунджа. Средствата се набират от благотворителни и дарителски кампании, основно от Коледния благотворителен бал.

През 2021 година е подпомогнат финансово с едногодишна стипендия един студент; на десет ученици от горен курс са отпуснати шестмесечни стипендии в общ размер на 4 360 лв. С еднократно финансово стимулиране са подпомогнати още 67 ученици в начален, среден и горен курс, сред които отличниците и осмокласниците в Средното училище в с. Скалица и Обединеното училище в с. Тенево. Еднократно финансово стимулиране получи Кристиян Банов за подпомагане на подготовката и развитие на музикални умения и Даниел Асенов за спечелване на титлата в най-стария боксов турнир „Странджа“. Финансово стимулиране за високи спортни постижения и за развитие на масовия спорт общината връчи през юни на изявени спортисти от Боксов клуб „Априлец“, с. Бояджик, а в края на годината са наградени девет от най-добрите боксьори на клуба. Със сумата от 7 000 лв. е подпомогнато лечението на 5-годишния Виктор от с. Кабиле.

През 2022 г. за високи постижения в областта на образованието, изкуствата и спорта са отпуснати стипендии и еднократно финансово стимулиране на 136 деца, ученици, студенти и младежи от община „Тунджа“ в размер на 30 980 лв.

С еднократни помощи в размер общо на 25 000 лв. е подпомогнато лечението на две деца.

•Дейности за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение.

Във всички училища на територията на община „Тунджа“ се полагат усилия за предотвратяване на тормоза и насилието сред децата и учениците и създаване на сигурна образователна среда. В съответствие с чл.6 от наредбата се организират и провеждат дейности за превенция и интервенция въз основа на Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование и на алгоритъма за неговото прилагане, утвърдени със заповед от министъра на образованието и науката. Предприети са мерки на ниво училище, на ниво класна стая и на ниво общност/родители.

През 2022 г. МКБППМН Тунджа е образувала 11 възпитателни дела. Най-често извършваните противообществени прояви са кражба на пари и вещи и унищожаване на чуждо имущество.

През 2022 г. към комисията работиха 3 обществени възпитатели, упражняващи надзор над 5 лица с рецидив в проявите.

Проведени са акции и кампании:

- ✓ Инициатива „С изкуство срещу насилието – да нарисуваме пъстър Великден“;
- ✓ 12 август – Международен ден на младежта;
- ✓ „Здравей, училище“ – на всички първокласници са раздадени комплект ученически пособия и книжка с приказки по повод първия учебен ден.

- **Логопедична работа.**

Логопедичната работа в общинските училища е затруднена от липсата на специалисти логопеди не само в община „Тунджа“, а и в област Ямбол. Специалистите се осигуряват от училището или по проекти, социални услуги и/или от Регионалния център в областния град Ямбол (РЦПППО).

Необходими са мерки за разширяване на обхвата на логопедичната диагностика, за осигуряване на повече квалифицирани специалисти и за подобряване на условията за достъп до логопедична грижа.

5.2.2.2. Осигурена допълнителна подкрепа за деца със специални образователни потребности, с хронични заболявания, в риск и с изявени дарби/

Допълнителната подкрепа за личностно развитие на учениците се предоставя на следните целеви групи:

Деца и ученици със специални образователни потребности (СОП);

Деца и ученици в риск;

Деца и ученици с хронични заболявания;

Деца и ученици с изявени дарби

През учебната 2021/2022 г. в училищата на територията на община „Тунджа“ се обучават 22 ученици със специални образователни потребности с осигурена допълнителна подкрепа. През учебната 2022/2023 са записани общо 19 ученици със специални образователни потребности, като за 8 от тях ресурсното подпомагане е осигурено от училището, а за 11 от РЦПППО. За всеки ученик е осигурен екип за подкрепа, включващ учители и ресурсен учител, логопед и психолог. Създадени са условия за индивидуална и групова работа с децата.

През учебните 2021/2022 г. и 2022/2023 г. в общинските образователни институции в системата на предучилищното и училищното образование е отчетена висока концентрация на деца и ученици от уязвими групи според образователното ниво на родителите (настояниците).

Във връзка с осигуряването на допълнителната подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в общинските образователни институции е обобщена следната информация относно:

- **Осигуреност с педагогически специалисти за предоставяне на допълнителна подкрепа в ДГ и училища.**

В шест от общинските училища е разкрит щат и са назначени училищни психолози. В две е разкрита длъжност за „педагогически съветник“, а в три са назначени логопеди на непълно работно време. Щатната численост, която се обезпечават от бюджетите на общинските училища за педагогически специалисти е недостатъчна и се допълва от психолози, логопеди, наети по проекти.

През 2022 година продължи да се утвърждава образователната медиация и да се прилагат модели на общностна работа, включително и чрез длъжността на образователния медиатор, който допринасят за развитието на образователните общности (деца, родители, педагогически и непедагогически персонал) и за понижаване на риска от ранно напускане на образователната система.

В общинските училища работят общо 12 образователни медиатори и трима социални работници, за които е осигурено финансиране по проекти и по Национална програма „Подкрепа на образователните медиатори и социални работници“ на Министерство на образованието и науката или от бюджета на образователните институции. Дейностите по националната програма на образователното министерство продължават до юни 2023 г.

В обхвата на националната програма „Подкрепа на образователните медиатори и социални работници“ не са включени общинските детски градини. През 2022 г. в общинските детски градини длъжността „образователен медиатор“ е осигурена чрез заетост на 1 лице за период от 6 месеца единствено от Детска градина „Изворче“, с.

Кабиле, община „Тунджа“ по проект „Детски свят в цвят“, Договор № БС 33.20-4-015 от 26.10.2021 г, финансиран по Конкурсна процедура 33.20-2021 от Център за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства (ЦОИДУЕМ).

Общинските училища и детски градини изпълняват дейности по Постановление № 100/ 2018 г. на МС за създаване и функциониране на Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст.

Мерките по Механизма за обхващане и задържане на учениците в образователната система се реализират основно от образователните институции – установяване на статуса на детето/ ученика, прилагане на целенасочени усилия за включването на децата и учениците в образователния процес, особено, когато училищното обучение се провежда от разстояние и в електронна среда.

На територията на община „Тунджа“ със заповеди на началника на Регионалното управление на образованието – гр.Ямбол са определени 10 района на обхват и 10 междуинституционални екипа за обхват.

Всички посещения на адреси и информация за дейностите, осъществени от екипите за обхват се регистрират в Информационна система за реализация на Механизма (ИСМР).

• **Достъпна архитектурна среда:**

Достъпна архитектурна среда е изградена в НУ „Св. Климент Охридски“, с. Крумово, община „Тунджа“ – изградена е рампа за достъп, санитарно помещение с достъп на инвалидни колички и монтирана хоризонтална ръкохватка.

Изградена е външна рампа за достъп и в Основно училище „Св. Св. Кирил и Методий“, с. Веселиново, община „Тунджа“, област Ямбол.

Най-често допълнителната подкрепа включва работа по конкретен случай, психосоциална-рехабилитация, рехабилитация на комуникативните нарушения и рехабилитация на физически увреждания.

5.2.3. Центрове за подкрепа за личностно развитие

Съгласно чл.26 от ЗПУО Центърът за подкрепа за личностно развитие (ЦПЛР) е институция в системата на предучилищното и училищното образование, в която се организират дейности, подкрепящи приобщаването, обучението и възпитанието на децата и учениците, както и дейности за развитие на техните интереси и способности.

В община „Тунджа“ е разкрит един ЦПЛР - Общински център за изкуство и извънучилищна дейност „Тунджа“ - с.Кабиле. Дейността на центъра е успешна стъпка в стремежа към повишаване качеството на образованието и създаване на възможности за участие на децата и учениците в дейности по интереси и в извънкласни занимания за развитие на интересите, способностите, компетентностите и изявата в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта.

В Общинския център за изкуство и извънучилищна дейност „Тунджа“, с. Кабиле, през учебната 2022/2023 са сформирани 12 групи по интереси, в които участват 137 деца и ученици.

5.2.4. Специализирани обслужващи звена

На територията на общината няма специализирани обслужващи звена. Ресурсното подпомагане на деца и ученици със специални образователни потребности в детски градини и училища на територията на община „Тунджа“ се осигурява от Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование – гр.Ямбол (РЦПППО).

III. Анализ и оценка на политиката за приобщаващото образование в общинската образователна инфраструктура, тенденции в развитието ѝ в съответствие с националните приоритети и политики в областта на приобщаващото образование.

Анализът на ситуацията в системата на образованието в община „Тунджа“ извежда няколко основни фактори, които влияят върху личностното развитие на децата и учениците: икономически, етнокултурни, социални и педагогически.

- Лошо икономическо състояние на семейството, в което детето живее.

- Придържането към определени културни стереотипи, особено когато семейството живее в компактна група сред представители на собствения етнос.

- Училищната среда и свързаните с нея педагогически фактори: обучителни трудности, които детето/ученикът среща в училище; липса или ниска мотивация и интерес към учебния процес; конфликтни отношения със съученици и/или учители; умения за преподаване и подкрепа на децата с трудности при усвояване на учебния материал; степен на ефективност на предучилищната подготовка; качество и сложност на учебното съдържание; квалификация на учителите; обучение в смесени паралелки и др.

- Здравното развитие на учениците.

Статистическите данни от проведени изследвания показват нарастване на броя на децата с умствена изостаналост и емоционални разстройства. Зачестяват случаите на агресивното поведение, повишава се риска от тютюнопушене, алкохол и употреба на наркотици. Това поставя необходимостта от целенасочена квалификация на учителите за развитие и /или наддграждане на умения за партниране с учениците и техните семейства при наличие на емоционален или поведенчески проблем. Необходимо е да се разработват училищни политики за повишаване здравната култура на учениците.

- Системата за предучилищно и училищно образование в общината е териториално разгърната и осигурява достъп до образование на децата и учениците от всички населени места.

- Осигурен е достъп за всички деца и ученици до различни форми на извънкласна и извънучилищна дейност.

- В общинските образователни институции са налични условия и ресурси за осъществяване на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците от институциите в системата на предучилищното и училищното образование, съвместно с държавните и местните органи и структури и доставчиците на социални услуги.

- Осигурява се възможност за обучение и грижа за децата и учениците със СОП.

- Разработени са и се прилагат политики за обезпечаване на дейностите за подкрепа на личностно развитие, чрез дофинансиране и чрез общински образователни и младежки проекти, програми за спорт, превенция, здраве и социални дейности.

- Осъществява се сътрудничество между всички участници в процеса на образование, но е необходимо да бъдат въведени механизми за повишаване на координацията и ефективността от комуникацията и взаимодействието между тях.

- Осигуряват се допълнителни финансови ресурси по проекти, финансирани със средства по оперативни програми на Структурните фондове, както и чрез други фондове и програми, насочени към подкрепа за личностно развитие на децата и учениците и към постигане на положително въздействие върху местната общност.

- Практиката при осъществяването на приобщаващото образование извежда някои проблеми в обучението на децата и учениците със СОП, които трябва да се преодолеят, за да бъде подкрепата за личностното им развитие по-ефективна.

- Ранното оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения е затруднено поради липса на специалисти (логопед, психолог и ресурсен учител) в училищата и детските градини на територията на община „Тунджа“.

- Необходимо е осигуряване на финансиране за назначаване на специалисти за обща и допълнителна подкрепа на децата.
- Нараства броят на децата с проблеми в развитието, с хиперактивност и с езиково-говорни и комуникативни нарушения.
- В условията на разновъзрастови групи в детските градини, в които се обучават деца със СОП, е затруднена индивидуалната работа, особено в случаите, когато детето е с множество увреждания. Целодневният им престой в детската градина е предизвикателство за тях и останалите.
- Общинските образователни институции, в които се обучават деца и ученици със СОП, са изправени пред предизвикателството да осмислят и планират прилагането на новите нормативни разпоредби за осигуряване на допълнителна подкрепа.
- Необходими са целенасочени дейности за изграждане на положителни нагласи за осъществяване на политиката за приобщаващото образование и за включване на семействата на децата и учениците като партньори при обсъждане на различни аспекти на предучилищното и училищното образование.
- В детски градини и училища, в които се обучават деца и ученици от етнически малцинства, работата с родителите и общността се осъществява с активното съдействие на здравните и образователните медиатори.
- Приобщаващото образование разчита на сътрудничеството и взаимодействието с родителите и е ключово за личностното развитие на децата, успешната им социализация и професионална реализация.

IV. Анализ на вътрешните (силни и слаби страни) и външните (възможности и заплахи) за средата фактори (SWOT).

Силни страни	Слаби страни
<p>Добро териториално разпределение на мрежата от детски градини и училища и осигурен достъп до предучилищно и училищно образование, вкл. професионално.</p> <p>Целенасочена и последователна политика за подобряване на обхвата в предучилищното образование чрез осигуряване на безплатен и сигурен транспорт за всички деца.</p> <p>Въвеждане в общинските детски градини задължителна предучилищна подготовка за децата, навършили 4 – годишна възраст и национална политика за отмяна на таксите за всички деца в предучилищното образование.</p> <p>Наличие на механизъм за финансиране на делегираните от държавата дейности и местни дейности.</p> <p>Децентрализация на правомощията на общинските училища – ВРБ.</p> <p>Прилагане на системи за финансово управление и контрол.</p> <p>Добра система за организация, съгласуваност, контрол и отчетност на образователния процес, на административната и стопанска дейност.</p>	<p>Неблагоприятна демографска ситуация и отрицателен естествен прираст.</p> <p>Ниско ниво на познавателни и социално-емоционални умения у деца, за които българския език не е майчин и/или живеят в семейства с нисък образователен статус на родителите.</p> <p>Наличие на „разделена“ грижа за децата в ранна детска възраст от 0 до 3 г., обезпечена предимно чрез проектно финансиране.</p> <p>Незадоволително ниво или липса на умения за прилагане на дигиталните технологии и инструменти на участниците в образователния процес /деца, учители, родители/.</p> <p>Застаряване и феминизация в учителската професия, наличие на учители без необходимата квалификация и/или с недостатъчно професионален опит.</p> <p>Недостиг на квалифицирани учители и педагогически специалисти за осъществяване на дейностите по приобщаващо образование.</p>

<p>Подобряване на материално-техническата база в общинските образователни институции.</p> <p>Осигурени условия за едносменен режим и целодневна организация на обучението с безплатно обедно хранене на всички ученици в общинските училища.</p> <p>Създадени условия за професионално образование с подкрепата и в партньорство с бизнеса, осигуряващо възможност за последваща трудова реализация в региона.</p> <p>Осигуреност с педагогически кадри и непедagogически персонал.</p> <p>Осигурена образователна STEM- среда в две общински училища.</p> <p>Осъществена подкрепа на процеса за дигитализация в образованието в малките населени места.</p> <p>Въведено обучение за придобиване на дигитални умения и осигурен достъп до дигитални ресурси.</p> <p>Създадени условия за мрежи и партньорство между общинските образователни институции, между образователните институции и други институции, вкл. НПО, читалища, центрове за подкрепа за личностно развитие, социални услуги и др.</p> <p>Прилагане на програми за превенция и компенсиране на обучителни трудности.</p> <p>Осигуряване на подкрепяща среда на децата и учениците със специални образователни потребности.</p> <p>Създадени условия за развитие на креативност, творчество и иновации, занимания по интереси и извънкласни дейности.</p> <p>Активност на общинската администрация и на общинските образователни институции по отношение на решаване на проблеми на образованието, включително във връзка с приобщаващото образование, чрез участие в проекти в оперативни програми, подкрепени от ЕС и др. донорски програми;</p> <p>Осигуряване на проектно финансиране по национални, европейски и международни</p>	<p>Трудности при персонализация на обучението в зависимост от потребностите и интересите на конкретното дете или ученик.</p> <p>Трудности, свързани с работа в мултикултурна среда.</p> <p>Обучение в слети паралелки.</p> <p>Необходимост от осигуряване на достъпна архитектурна среда в голяма част от образователните институции.</p> <p>Ограничен достъп до услуги за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците в малките населени места.</p> <p>Необходимост от подобряване на комуникацията и единен подход между институциите, НПО, социалните услуги и др. в подкрепа на личностното развитие на децата и учениците.</p> <p>Трудности при изграждане и развиване на ефективни училищни общности и трайно взаимодействие с родителите за подобряване на резултатите от обучението, възпитанието и социализацията на децата и учениците.</p> <p>Недостатъчен мониторинг и оценка на въздействието от дейностите за подкрепа за личностно развитие и обмяна на практики за приобщаващо образование.</p> <p>Липса на добър опит и практика за осъществяване на приобщаващо образование от разстояние в електронна среда.</p>
--	--

<p>финансови инструменти за реализиране на образователни политики и приоритети.</p> <p>Наличие на добър административен капацитет на Община "Тунджа" и на екипите на общинските образователни институции за реализация на проекти в образованието, включително с фокус върху приобщаващото образование.</p> <p>Създадени условия за родителско и гражданско участие в живота на образователните институции и в процеса на управление на образованието</p> <p>Създадени условия за обучение от разстояние в електронна среда.</p>	
Възможности	Заплахи
<p>Държавна и общинска финансова подкрепа за обхващане на децата в детските градини.</p> <p>Усъвършенстване на механизмите за диференциране на единните разходни стандарти.</p> <p>Делегиране на административни и финансови възможности на директорите на общинските детски градини.</p> <p>Целенасочена подкрепа и развитие на култура за иновации, креативност и споделяне на добри практики в областта на приобщаващото образование чрез обединяване и работа на институции в мрежа и на педагогическите специалисти и учителите в общности.</p> <p>Прилагане на интегриран подход при реализиране на приобщаващото образование.</p> <p>Подобряване на материалната база на образователните институции с оглед функционалната и пригодност за целите на приобщаващото образование.</p> <p>Създаване на възможности за изграждане на достъпна архитектурна среда.</p> <p>Подобряване на условията за целодневна организация на обучението.</p> <p>Прилагане на система от мерки за осигуряване на пълен обхват на подлежащите на задължително образование</p>	<p>Негативни демографски и миграционни процеси.</p> <p>Намаляване броя на децата в малките населени места</p> <p>Повишаване на дела на децата, чийто майчин език не е български и голям брой деца/ученици с обучителни трудности поради недостатъчно владееене на български език.</p> <p>Застаряващ педагогически персонал и липса на достатъчно млади квалифицирани и мотивирани учители, способни да прилагат иновативни подходи и дигитални технологии.</p> <p>Слаба заинтересованост и ангажираност на значителна част от родителите на деца и ученици</p> <p>Слаба мотивация за учене при част от учениците.</p> <p>Недостатъчна квалификация на учители и педагогически специалисти за осъществяване на процеса на приобщаващо образование</p> <p>Липса на национален стандарт за ранна детска грижа</p> <p>Ниски стойности на единните разходни стандарти</p> <p>Ограничения пред образователните институции в малките населени места за осигуряване на финансиране от различни национални, европейски и международни програми и фондове.</p>

<p>Разширяване на възможностите за занимания по интереси, извънкласни и извънучилищни дейности</p> <p>Квалификация на учителите и педагогическите специалисти за осигуряване на пълноценна подкрепа за личностно развитие</p> <p>Развитие на система от мерки и стимули за привличане и мотивиране на млади учители и повишаване на привлекателността и авторитета на учителската професия.</p> <p>Повишаване на мотивацията и ангажираността на родителите в процеса на формулиране и осъществяване на образователните политики и засилване участието им в живота на образователните институции.</p>	<p>Ниска мотивация на екипите на образователните институции за кандидастване с проекти по национални, европейски и международни финансови инструменти.</p> <p>Недостатъчна координираност между институциите за прилагане на адекватни мерки за осъществяване на процеса на приобщаващото образование.</p>
---	--

Изводи:

1. Институциите в системата на общинското предучилищно и училищно образование следва да определят най-ефективните мерки за осигуряване на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците.

2. Социалните услуги, могат да осъществяват дейности, близки до посочените в чл.49, ал.1, т.3, 5 и 6 от ЗПУО – превантивна, диагностична, рехабилитационна, корекционна и ресоциализираща работа с деца и ученици, педагогическа и психологическа подкрепа, прилагане на програми за подкрепа и обучение за семействата на децата и учениците с увреждания. В тях работят специалисти, които да бъдат ангажирани и за осигуряването на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в училищата и детските градини и да компенсират недостига на специалисти.

3. Целевата група - децата и учениците със специални образователни потребности, се нуждаят от допълнителна подкрепа за личностно развитие в съответствие със спецификата на потребностите на всяко дете. Необходим е индивидуален подход при планирането и предоставянето на подкрепата, интегриран подход, екипна работа на специалистите, както с детето, така с родителите и учителите, сътрудничество между образователната институция и другите институции, взаимодействие с родителите.

4. Необходима е целенасочена и системна квалификация на педагогическите специалисти в училищата, детските градини и ЦПЛР за качествено прилагане на Наредбата за приобщаващото образование.

5. Детските градини и училищата на територията на община „Тунджа“ имат добра материална база, но елементи на архитектурна достъпност са налични в малко от общинските образователни институции.

6. Необходими са мерки за предоставяне на ефективно кариерно консултиране на учениците като важна част от общата подкрепа за личностно развитие с оглед бъдещата им реализация на пазара на труда.

7. Дейностите в общинските образователни институциите са предимно ориентирани към развитие на дарбите и интересите на децата и учениците в областта на изкуствата и спорта. Само в две общински училища се провеждат дейности в STEM среда. Необходимо е да се създадат условия и предоставят повече възможности за изяви на децата и учениците в областта на математиката, технологиите и природните науки.

8. Общинските образователни институции провеждат целенасочена политика и комплекс от мерки за предотвратяване на отпадането на деца и ученици от образователната система, както и за реинтегриране на напусналите. Прилага се Механизъм за взаимодействие между институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст. Необходимо е да се подобрят комуникацията, координацията и сътрудничеството между институциите за осигуряване на подкрепа за личностно развитие, която да задържи децата и учениците в образователната система.

9. В условията на продължителната и динамична епидемична обстановка общинските образователни институции има налични опит и ресурси за обучение от разстояние в електронна среда. Необходими са насоки, регламенти и здравни протоколи за осъществяване на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците при извънредни обстоятелства от разстояние.

V. СТРАТЕГИЯ ЗА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ.

1. Визия.

Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците поставя целите и приоритетите на приобщаващото образование за 2023-2024 година и е насочена към:

- предоставяне на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците, която осигурява подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията им;
- предлагане на подкрепа за личностно развитие в съответствие с индивидуалните потребности на всяко дете и всеки ученик;
- реализиране на подкрепата в съответствие с разпоредбите на Закона за предучилищното и училищното образование и Наредбата за приобщаващото образование.

Стратегията включва дейности по осигуряване на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците, които се основават на принципите на приобщаващото образование и се предвижда те да бъдат осъществени от общинските институции в системата на предучилищното и училищното образование в сътрудничество и взаимодействие с държавните и местните органи и структури, както и с доставчиците на социални услуги.

Стратегическите цели и необходимите дейности в областта на приобщаващото образование са определени на базата на анализ на потребностите от подкрепа на децата и учениците от община „Тунджа“, резултатите и постиженията през предходния стратегически период и са съобразени с предизвикателствата, както по отношение на нововъзникналите потребности на децата и учениците, така и със средата, условията и възможностите за осигуряване на подкрепа за личностно развитие в реална и в дигитална образователна среда.

2. Обхват на Стратегията.

Стратегията се прилага във всички институции в системата на предучилищното и училищното образование на територията на община „Тунджа“.

Съгласно чл.196, ал.4 от Закона за предучилищното и училищното образование общинската стратегия обхваща период от две години 2023-2024 г. и включва дейности за осигуряване на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците, разписани в закона и в Наредбата за приобщаващото образование.

Съгласно разпоредбите на чл.197 от ЗПУО е разработена въз основа на областната стратегия за личностно развитие на децата и учениците.

Общинската стратегия се приема от общинския съвет за период от 2 години и за изпълнението ѝ ежегодно до 30 април общинският съвет приема годишен план на дейностите за подкрепа за личностно развитие. Годишният план се приема по предложение на кмета на общината след съгласуване с регионалното управление на образованието. Общинската стратегия и годишният план се публикуват на интернет страницата на съответната общинска администрация.

3. Общи условия.

Общата и допълнителната подкрепа се осигуряват там, където са децата и учениците – в детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие. В случаите, при които ученик по здравословни причини, удостоверени с медицински документ от експертна лекарска комисия, определена в Закона за здравето, не може да се обучава в дневна, вечерна или комбинирана форма, подкрепата се осигурява в домашни или в болнични условия.

За реализиране на общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие в детските градини и училищата работят психолог или педагогически съветник, логопед, ресурсни учители, както и други педагогически специалисти - рехабилитатор на слуха и говора, учител на ученици с нарушено зрение, кинезитерапевт и/или рехабилитатор, арттерапевт и др., в зависимост от оценката на индивидуалните потребности на детето/ученика, извършена от екип за подкрепа за личностно развитие.

Детската градина, училището и центърът за подкрепа за личностно развитие включват в годишния план за дейността си видовете дейности, сроковете и отговорниците за предоставяне на подкрепата за личностно развитие.

В началото на всяка учебна година със заповед на директора на детската градина или на училището се определя координатор на дейностите.

Общата подкрепа се предоставя на всички деца и ученици в съответствие с чл. 178 от Закона за предучилищното и училищното образование.

Допълнителна подкрепа се предоставя на деца и ученици със СОП, в риск, с хронични заболявания и с изяви дарби в съответствие с чл. 187 от ЗПУО въз основа на извършена оценка на индивидуалните им потребности.

4. ЦЕЛИ, ПРИОРИТЕТИ, МЕРКИ И ДЕЙНОСТИ

4.1. Обща цел и стратегически цели.

ОБЩА ЦЕЛ - предоставяне на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в системата на предучилищното и училищното образование, която осигурява подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията им и се прилага в съответствие с индивидуалните им потребности.

За постигане на общата цел, в двугодишния период на действие на общинската стратегия са заложили за изпълнение **стратегически цели**, ориентирани към осигуряване на приобщаваща образователна среда и създаване на условия за личностно развитие на децата и учениците:

- Осигуряване на условия за интелектуално, емоционално, социално, духовно-нравствено и физическо развитие и подкрепа на всяко дете и ученик в съответствие с възрастта, потребностите, способностите и интересите.

- Изграждане на позитивен организационен климат и подходяща психологическа среда.

- Осигуряване на квалифицирани, мотивирани и ангажирани с ефективно посрещане на потребностите на децата и учениците педагогически специалисти.

- Развитие на училищната общност чрез взаимодействие и обратна връзка между деца/ учители/ родители – учители/ педагогически специалисти/ директори – местна общност/ управление/ бизнес.

- Междуинституционално сътрудничество за осигуряване на подкрепата за личностно развитие на децата и учениците.

4.2. Приоритети, мерки и дейности за постигане на целите

ПРИОРИТЕТ 1: Осигуряване на обща подкрепа за личностно развитие.

Обща подкрепа за личностно развитие в общинските детски градини и в общинските училища с подготвителни групи.

Мярка 1.1. Екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти.

Дейност 1.1.1. Обмен на информация и на добри педагогически практики с цел подкрепа на всички учители за подобряване работата им с децата в групата.

Дейност 1.1.2. Провеждане на регулярни срещи за преглед и обсъждане на информация за обучението и развитието на децата; определяне на конкретни дейности за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение на децата; определяне на конкретни дейности за превенция на обучителните затруднения на децата.

Дейност 1.1.3. Повишаване квалификацията на учителите и педагогическите специалисти във връзка с приобщаващото образование.

Мярка 1.2. Занимания по интереси.

Дейност 1.2.1. Организиране на дейности от детските градини, училищата с подготвителни групи и ЦПЛР за развитие на способностите и компетентностите на децата и учениците, за изява на дарбите им в областта на науките, технологиите, изкуствата, спорта, глобалното, гражданското и здравното образование, както и за придобиване на умения за лидерство.

Дейност 1.2.2. Организиране на дейности от училищата с подготвителни групи, детските градини и ЦПЛР, свързани с образователни, творчески, възпитателни, спортни и спортно-туристически участия и изяви по проекти, програми и други на общинско, областно, национално и международно равнище.

Дейност 1.2.3. Изпълнение на дейностите по Националния календар за изяви по интереси за развитие на способностите.

Дейност 1.2.4. Създаване на условия за провеждане на дейности в условията на пандемия.

Дейност 1.2.5. Осъществяване на Общинските програми за стимулиране на дейности и изяви на учениците.

Мярка 1.3. Грижа за здравето.

Дейност 1.3.1. Осигуряване на достъп на децата и учениците до медицинско обслужване, програми за здравно образование и за здравословен начин на живот.

Дейност 1.3.2. Организиране на програми за здравно образование в детските градини, училищата с подготвителни групи и ЦПЛР.

Дейност 1.3.3. Провеждане на дейности по програмите за здравно образование съвместно с деца и родители с акцент върху превенция на социално значими заболявания и ограничаване на здравния риск от епидемии и пандемии.

Мярка 1.4. Ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения.

Дейност 1.4.1. Прилагане на скрининг-тест на децата на възраст от 3 години до 3 години и 6 месеца при постъпването им в детската градина за определяне на риск от възникване на обучителни затруднения.

Дейност 1.4.2. Оценка на риска от обучителни затруднения на децата на възраст 4, 5 и 6 години в детските градини и на децата на 5 и 6 години в училищата.

Дейност 1.4.3. Провеждане на обучение чрез допълнителни модули за деца, които не владеят български език

Дейност 1.4.4. Провеждане на дейности за психомоторно, познавателно, емоционално и езиково развитие.

Мярка 1.5. Поощряване с морални и материални награди.

Дейност 1.5.1. Осигуряване на морални и материални награди на ниво детска градина, училище, на общинско и регионално ниво за високи постижения в образователната дейност, в заниманията по интереси и за приноса към развитието на институционалната общност при:

- постигнати изключителни успехи в образователната дейност и за класиране на призови места при реализиране в различни дейности;
- класиране на призови места и получаване на отличия за значими постижения в национални и международни състезания, конкурси, фестивали и други форуми за изява на способностите в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта;
- прояви на гражданска доблест и участие в доброволчески или благотворителни инициативи или при участие в дейности и значими прояви за приобщаване на децата към непреходните национално значими идеали и ценности.

Мярка 1.6. Дейности за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение.

Дейност 1.6.1. Осъществяване на дейности по превенция на тормоза и насилието, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение.

Дейност 1.6.2. Дейности за въздействие върху вътрешната мотивация.

Дейност 1.6.3. Осигуряване на психологическа подкрепа.

Мярка 1.7. Логопедична работа.

Дейност 1.7.1. Осигуряване на специалисти - логопеди в училищата с подготвителни групи и в детските градини.

Дейност 1.7.2. Осигуряване на логопедични кабинети в училищата и детските градини.

Дейност 1.7.3. Превенция на комуникативните нарушения и на обучителните трудности: изследване на деца за определяне необходимостта от логопедична терапия.

Дейност 1.7.4. Провеждане на терапевтична логопедична дейност с деца в предучилищна възраст при установяване на комуникативни нарушения.

Обща подкрепа за личностно развитие в общинските училища.

Мярка 1.1. Екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти .

Дейност 1.1.1. Обмен на информация и на добри педагогически практики с цел подкрепа на всички учители за подобряване работата им с учуниците в класа.

Дейност 1.1.2. Провеждане на регулярни срещи за преглед и обсъждане на информация за обучението и развитието на учуниците; определяне на конкретни дейности за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение на учениците; определяне на конкретни дейности за превенция на обучителните затруднения на ученици.

Дейност 1.1.3. Повишаване квалификацията на учителите и педагогическите специалисти във връзка с приобщаващото образование.

Мярка 1.2. Допълнително обучение по учебни предмети.

Дейност 1.2.1. Осигуряване на допълнително обучение на учениците със системни пропуски по учебни предмети, с акцент върху обучението по български език,

включително ограмотяване на ученици, за които българският език не е майчин – в учебно време и по време на ваканции.

Дейност 1.2.2. Осигуряване на допълнително обучение на учениците, които са напреднали по определени учебни предмети – в учебно време и по време на ваканции.

Мярка 1.3. Допълнителни консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове.

Дейност 1.3.1. Осигуряване на качествено консултиране по учебни предмети от училищата, достъпно за всички ученици.

Мярка 1.4. Консултации по учебни предмети.

Дейност 1.4.1. Осигуряване на качествено консултиране по учебни предмети от училищата на ученици с цел превенция на обучителните затруднения.

Мярка 1.5. Кариерно ориентиране на учениците.

Дейност 1.5.1. Осигуряване от училищата и ЦПЛР на взаимно допълващи се дейности за информиране, диагностика, консултиране, посредничество и проследяване с оглед подпомагане на учениците в техния самостоятелен и осъзнат избор на образование и/или професия и осъществяване на връзка между училището и пазара на труда.

Дейност 1.5.2. Работа по програми за кариерно ориентиране с ученици от начален етап, прогимназиален и гимназиален етап, с ученици от отделни целеви групи, за реинтегриране на отпадналите от училище, за формиране на нови умения за социално включване и мобилност.

Мярка 1.6. Занимания по интереси.

Дейност 1.6.1. Организиране на дейности от училищата и ЦПЛР за развитие на способностите и компетентностите на учениците, за изява на дарбите им в областта на науките, технологиите, изкуствата, спорта, глобалното, гражданското и здравното образование, както и за придобиване на умения за лидерство.

Дейност 1.6.2. Организиране на дейности от училищата и ЦПЛР, свързани с образователни, творчески, възпитателни, спортни и спортно-туристически участия и изяви по проекти, програми и други на общинско, областно, национално и международно равнище.

Дейност 1.6.3. Изпълнение на дейностите по Националния календар за изяви по интереси за развитие на способностите.

Дейност 1.6.4. Създаване на условия за провеждане на дейности в условията на пандемия и за преодоляване на последиците от нея.

Дейност 1.6.5. Осъществяване на Общинска програма за стимулиране на дейности и изяви на учениците.

Мярка 1.7. Библиотечно-информационно обслужване .

Дейност 1.7.1. Осигуряване на училищните библиотеки.

Дейност 1.7.2. Осигуряване достъп до информация от различни документални източници в библиотечния фонд и в глобалната мрежа с цел изграждане на навици за четене и компетентности за търсене и ползване на информация.

Дейност 1.7.3. Провеждане на кампании за популяризиране и насърчаване на четенето.

Мярка 1.8. Грижа за здравето

Дейност 1.8.1. Осигуряване на достъп на учениците до медицинско обслужване, програми за здравно образование и за здравословен начин на живот.

Дейност 1.8.2. Организиране на програми за здравно образование в училищата.

Дейност 1.8.3. Провеждане на дейности по програмите за здравно образование съвместно с деца и родители, с акцент върху спазване здравни мерки и превенция на социално-значими заболявания и ограничаване на рисковете, свързани с епидемии и пандемии.

Мярка 1.9. Поощряване с морални и материални награди.

Дейност 1.9.1. Осигуряване на морални и материални награди на училищно, общинско и регионално ниво за високи постижения в образователната дейност, в заниманията по интереси и за приноса към развитието на институционалната общност при:

- постигнати изключителни успехи в учебната дейност и за върхови постижения и класиране на призови места при реализиране на изследователски проекти в конкретни предметни области, на творчески проекти или на проекти, свързани с иновации в образованието;

- класиране на призови места и получаване на отличия за значими постижения в национални и международни състезания, олимпиади, конкурси, фестивали и други форуми за изява на способностите в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта;

- прояви на гражданска доблест и участие в доброволчески или благотворителни инициативи или при участие в дейности и значими прояви за приобщаване на учениците към непреходните национално значими идеали и ценности.

Дейност 1.9.2. Осигуряване на еднократно финансово стимулиране и стипендии по Правила за условията и реда за отпускане на стипендии и еднократно финансово стимулиране на деца, ученици, студенти и младежи от община „Тунджа“, както и стипендии по реда на актове на Министерския съвет.

Мярка 1.10. Дейности за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение.

Дейност 1.10.1. Осъществяване на дейности по превенция на тормоза и насилието, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение.

Дейност 1.10.2. Дейности за въздействие върху вътрешната мотивация на учениците.

Дейност 1.10.3. Дейности за органичаване на случаите за налагане на санкции и дейности за налагане на санкции в съответствие със ЗПУО и Наредба за приобщаващото образование.

Дейност 1.10.4. Осигуряване на психологическа подкрепа.

Мярка 1.11. Логопедична работа.

Дейност 1.11.1. Осигуряване на специалисти - логопеди в училищата.

Дейност 1.11.2. Осигуряване на логопедични кабинети в училищата.

Дейност 1.11.3. Превенция на комуникативните нарушения и на обучителните трудности: изследване на ученици за определяне необходимостта от логопедична терапия и изследване на писмената реч на учениците от начален етап в началото на всяка учебна година.

Дейност 1.11.4. Провеждане на терапевтична дейност с ученици при установени индикации за комуникативни нарушения.

ПРИОРИТЕТ 2. Осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие

Мярка 2.1. Допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца и ученици със специални образователни потребности

Дейност 2.1.1 Осигуряване на ресурси за извършване на оценка на индивидуалните потребности на деца и ученици със специални образователни

потребности с цел предоставяне на образование, съобразено с индивидуалните възможности.

Дейност 2.1.2. Подобряване на сътрудничеството между общинските образователни институции и РЦПППО.

Дейност 2.1.3. Засилване ролята на училищните екипи за подкрепа за личностно развитие на деца и ученици със специални образователни потребности.

Дейност 2.1.4. Осигуряване на обучения на екипите за извършване на функционална оценка съвместно със специалистите от РЦПППО.

Дейност 2.1.5. Осигуряване на достъпна архитектурна среда в общинските детските градини, училища и центрове за подкрепа за личностно развитие.

Дейност 2.1.6. Осигуряване на необходимите педагогически специалисти за предоставяне на допълнителна подкрепа на деца и ученици със специални образователни потребности.

Дейност 2.1.7. Осъществяване на дейности, насочени към родители и общественост за повишаване на информираността и ангажираността към децата и учениците със специални образователни потребности и преодоляване на негативните стереотипи и дискриминационни нагласи.

Мярка 2.2. Допълнителна подкрепа за деца и ученици с хронични заболявания

Дейност 2.2.1. Проучване и оценка на индивидуалните потребности на децата и учениците с хронични заболявания.

Дейност 2.2.2 Осигуряване на обучение и методическа подкрепа на персонала в училищата и детските градини, в които се обучават деца и ученици с хронични заболявания, нуждаещи се от допълнителна подкрепа.

Дейност 2.2.3. Осигуряване на необходимите специалисти за предоставяне на допълнителна подкрепа за децата и учениците с хронични заболявания.

Мярка 2.3. Допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца и ученици в риск

Дейност 2.3.1. Проучване и оценка на индивидуалните потребности на децата и учениците в риск.

Дейност 2.3.2. Осигуряване на необходимия специализиран персонал за предоставяне на допълнителна подкрепа за децата и учениците в риск.

Дейност 2.3.3. Осигуряване на обучения и методическа подкрепа на екипите за подкрепа за личностно развитие, предоставящи допълнителна подкрепа за деца и ученици в риск.

Дейност 2.3.4. Подобряване на партньорството и взаимодействието между институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна училищна възраст.

Дейност 2.3.5. Повишаване участието и ангажираността на родителите за активно сътрудничество с учителите и училищното ръководство с цел превенция на риска от отпадането на деца и ученици от образователната система.

Дейност 2.3.6. Създаване на условия за приобщаване в образователната среда на деца и ученици от уязвими групи и насърчаване на посещаването на детската градина и училището, превенция на отпадането от образователната система и реинтеграция на отпадналите.

Мярка 2.4. Допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца и ученици с изявени дарби

Дейност 2.4.1. Проучване и оценка на индивидуалните потребности на децата и учениците.

Дейност 2.4.2. Осигуряване на подходяща физическа среда, обзавеждане, оборудване, материали и консумативи.

Дейност 2.4.3. Осигуряване на възможности за участие в училищни, общински, национални и международни изяви – състезания, конкурси, олимпиади, фестивали, концерти, изложби и др.

Дейност 2.4.4. Осигуряване на обучения и методическа подкрепа на учители и други специалисти, предоставящи допълнителна подкрепа за деца и ученици с изяви дарби.

Дейност 2.4.5. Подобряване на партньорството и взаимодействието между институциите в подкрепа на даровити деца и ученици, включително и чрез осигуряване на финансиране на дейностите за работа с деца и ученици с изяви дарби.

VI. КООРДИНИРАНЕ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА СТРАТЕГИЯ ЗА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ.

Система за мониторинг и оценка

Стратегията за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците се изпълнява от общинските образователни институции в системата на предучилищното и училищното образование.

Община „Тунджа“ координира и отговаря за цялостното изпълнение на общинската стратегия, като поставените цели се постигат с общите усилия на всички заинтересовани от процеса страни, в съответствие с отговорностите им по компетентност. Общинската стратегия за личностно развитие на децата и учениците е за период от 2 години и се приема от Общинския съвет.

За изпълнение на общинската стратегия общинският съвет приема годишен план за изпълнение на дейностите за подкрепа на личностно развитие по нормативно определени процедури и срокове. Годишният план се приема по предложение на кмета и след съгласуване с Регионално управление на образованието – гр.Ямбол.

Общинската стратегия и годишният план се публикуват на интернет страницата на съответната община.

Общинската стратегия, съгласуваните с РУО - гр. Ямбол и приети годишни общински планове се изпращат на областния управител в нормативно определени срокове. Изпълнението на годишните общински планове се координира и отчита на общинско ниво по ред, определен от кмета на общината в сроковете, посочени в чл.197, ал.3 от ЗПУО.

Изпълнението на общинските планове се отчита и на областно ниво – до 30 април на следващата година, като се представя отчет за изпълнението на дейностите по общинския годишен план в областна администрация Ямбол.

Комуникационна програма

Дейностите, свързани с реализацията на Стратегията ще се съпровождат от различни информационни мероприятия, които да осигурят нейната публичност.

За изпълнение на комуникационната програма се предвижда да бъдат използвани различни комуникационни техники и канали:

- Организиране на работни срещи, дискусии, кръгли маси с представители на заинтересовани страни и общественост с цел споделяне и обмяна на мнения и идеи при реализация на Стратегията.

- Комуникация чрез средствата за масово осведомяване.

- Регулярно предоставяне на информация за изпълнение на мерките и дейностите, включени в Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците чрез пресконференции, брифинги и съобщения за медиите.

- Поддържане и актуализиране на информацията за Стратегията за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община „Тунджа“ в интернет на сайта на

общината, на общинските образователни институции, на партньори и на заинтересованите страни.

- При изпълнението на Стратегията ще се търси съгласуване, партньорство и взаимодействие с всички заинтересовани страни, участвали в разработването ѝ.

Стратегията за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община „Тунджа“ (2023 -2024) е приета с Решение № 1103/27.04.2023 г.от Протокол № 54 от 27.04.2023 г. на Общински съвет „Тунджа“.